

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

בפני כב' השופטת ורד שביט פינקלשטיין

בעניין: עזבון המנוחה א' פ' ז"ל

התובעת: ע' מ'
ע"י ב"כ עו"ד רמי גולדשטיין ואח'

נגד

הנתבעים: 1. האפוטרופוס הכללי
באמצעות ב"כ עו"ד מורן יונגר

2. א' ח'

פסק דין

- 1 ההלך:
1. בפסק דין זה הנני נדרשת להכריע בשאלת תוקפו ומשמעותו של תצהיר ביטול צוואה שערכה המנוחה א' פ' ז"ל (להלן: "המנוחה") ביום 9.9.14 (להלן: "תצהיר/מסמך ביטול צוואה").
2. סוגיה זו התעוררה אגב תובענות לקיום צוואות המנוחה וכתבי התנגדות להן שהגישו בעלות הדין דן, כדלקמן:
- האחת - צוואה מיום 20.8.14 במסגרתה הורשה המנוחה את כל רכושה לתובעת גב' ע' מ' שהינה בת דודתה של המנוחה (תיקרא גם להלן: "הצוואה המאוחרת"; "הצוואה השלישית");
- השנייה - צוואה מיום 26.6.14 במסגרתה הורשה המנוחה את כל רכושה לנתבעת 2 גב' א' ח' שהינה חברתה של המנוחה (להלן: "הצוואה השנייה");
- כן הותירה אחריה המנוחה צוואה נוספת (ראשונה במספר) מיום 28.5.14 לפיה הזוכה בשלמות הינה הנתבעת 2 (בשינוי מסוים מהצוואה השנייה), אולם צוואה זו לא הוגשה לקיום ואינה מעניינת.
3. בנסיבות אלו, הואיל ותצהיר ביטול הצוואה הינו המסמך האחרון שערכה המנוחה, אזי הדיון יתמקד בראש ובראשונה בשאלת תוקפו ופרשנותו של מסמך זה ביחס לצוואות הקודמות שערכה המנוחה.
- 14 רקע עובדתי ודיוני כללי:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

4. המנוחה הלכה לבית עולמה ביום 28.10.14, כשהיא גרושה ללא ילדים. יצוין, כי גם הוריה ואחיה של המנוחה נפטרו לפנייה.
5. כאמור, התובעת הינה בת דודתה של המנוחה מצד אביה, ואילו הנתבעת 2 הינה חברתה של המנוחה.
6. לאורך השנים, המנוחה התגוררה בדירתה ברח' --- (להלן: "הדירה") ועל פי הידוע זהו הנכס העיקרי שלה.
7. לשם פישוט ההליך נפרט להלן את כל הצוואות ו/או המסמכים המשפטיים שערכה המנוחה לפי סדר עריכתם כדלקמן:
- א. כאמור, ביום 28.5.14 ערכה המנוחה צוואה ראשונה לטובת חברתה הנתבעת 2, במסגרתה הורשה לנתבעת 2 את כל רכושה (סומן כמוצג "בימ"ש 2") (להלן תיקרא גם "הצוואה הראשונה"). צוואה זו לא הוגשה לקיום על ידי הנתבעת 2 אלא הומצאה לתיק בית המשפט בהתאם להחלטה שניתנה ביום 11.11.15.
- ב. כאמור, ביום 26.6.14 ערכה המנוחה צוואה שנייה מתוקנת לטובת חברתה – הנתבעת 2, במסגרתה הורשה לנתבעת 2 את כל רכושה. יצוין, כי השוני בין הצוואה הראשונה לבין הצוואה השנייה, הוא בכך שלצוואה השנייה הוסף בסעיף 4 משפט לפיו המנוחה ביקשה שהנתבעת 2 תהיה המטפלת היחידה בה במקרה והיא תהיה במצב סיעודי.
- יצוין, כי שתי הצוואות לעיל נערכו במשרדו של עו"ד ח' ע"י עו"ד ד'.
- ג. כאמור, ביום 20.8.14 ערכה המנוחה צוואה שלישית, במסגרתה הורשה את כל רכושה לתובעת. צוואה זו הופקדה במשרדי הרשם לענייני ירושה בירושלים ביום 31.8.14, ועל פי הכתוב בה היא נחתמה בתל אביב. יצוין, כי הצוואה השלישית לא נערכה במשרד עו"ד ח', אלא נערכה במקום אחר ועליה חתומים שני עדים: גב' ע' ב' (לימים התברר כי מדובר בעו"ד) ומר ע' מ'.
- ד. כאמור, כשלושה שבועות לאחר עריכת הצוואה השלישית, ביום 9.9.14 ערכה המנוחה מסמך שכותרתו "תצהיר ביטול צוואה" במסגרתו כתבה המנוחה כי היא מבטלת כל צוואה שנעשתה קודם למועד מסמך ביטול הצוואה ובייחוד מבטלת את צוואותיה מיום 28.5.14 ומיום 26.6.14 ו/או כל צוואה אחרת אם קיימת. התצהיר נערך ע"י עו"ד ד' (ממשרדו של עו"ד ח') ונחתם בביתה של המנוחה, כאשר במעמד החתימה נכח כעד גם בן זוגה של עו"ד ד' – מר ר' ד'.
8. יצוין, כי בסוף חודש יולי 2014 לערך אובחנה המנוחה עם גידולים סרטניים וגרורות בראשה.
9. במהלך סוף חודש ספטמבר 2014 עברה המנוחה טיפולי הקרנות ובסמוך לאחר מכן עברה לבית אבות במחלקת הוספיס לחולים סופניים, עד שהלכה לעולמה ביום 28.10.14.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

10. יצוין, כי ביום החתימה על תצהיר ביטול הצוואה (9.9.14) המנוחה הייתה עדיין בביתה ועל כן תצהיר
1 ביטול הצוואה נחתם בביתה.
2
11. לאחר פטירת המנוחה, הגישה התובעת ביום 26.11.14 תובענה לקיום הצוואה השלישית, ואילו ביום
3 28.1.15 הגישה הנתבעת 2 תובענה לקיום הצוואה השנייה. הוגשו כאמור כתבי התנגדות הדדיים
4 לצוואות ע"י בעלות הדין.
5
12. יצוין, כי בעת פניית הנתבעת 2 למשרד עו"ד ד' לצורך אימות חתימה על הבקשה לקיום הצוואה
6 השנייה, נודע לנתבעת 2 כי המנוחה ערכה את תצהיר ביטול צוואה ועל כן, הצוואות שנערכו לטובתה
7 בטלות.
8
13. התובענות לקיום הצוואות וההתנגדויות להן הועברו מהרשם לענייני ירושה לבית המשפט בהתאם
9 לסעיף 67 א(א)(1) לחוק הירושה, התשכ"ה – 1965 (להלן: "חוק הירושה").
10
14. במסגרת ישיבת קדם המשפט הראשונה מיום 11.11.15 ולנוכח טענות ב"כ הנתבעת 2 בקשר
11 לכשרותה המשפטית של המנוחה לעת עריכת הצוואה השלישית, ניתן צו לגילוי מסמכים רפואיים
12 וסוציאליים נרחב עבור התקופה שמיום 28.10.13 ועד למועד פטירת המנוחה. כן, הוריתי לעו"ד ד'
13 להמציא לתיק בית המשפט את הצוואה הראשונה שנערכה על ידה לטובת הנתבעת 2.
14
15. יצוין, כי לאחר ישיבת קדם המשפט הראשונה ביקשה הנתבעת 2 לשחרר את ב"כ מייצוגה, ומכאן
15 ואילך ייצגה את עצמה בהליך.
16
16. במסגרת ישיבת קדם המשפט השנייה מיום 4.5.16 ולנוכח קיומו של תצהיר ביטול הצוואה מיום
17 9.9.14 שהינו מאוחר לשלוש הצוואות דלעיל, קבעתי כי יש להכריע בראש ובראשונה בשאלת תוקפו
18 של מסמך זה שכן ככל שיקבע כי מסמך זה הינו תקף, יבוטלו כל צוואותיה של המנוחה ועזבונו
19 יעבור ליורשים על פי דין.
20
17. כן קבעתי כי על מנת שניתן יהיה לקיים דיון בתוקפו של מסמך ביטול הצוואה ועל מנת ליידע את כל
21 מי שעלול להיפגע מהליך זה (היורשים על פי דין של המנוחה), יש לצרף את האפוסטרופוס הכללי כצד
22 להליך.
23
18. יצוין, כי הליך איתור היורשים על פי דין היה מורכב ביותר וארך מספר שנים, כפי שיתואר להלן.
24
19. בתחילת ההליכים המשפטיים וביום 18.5.15 הגישה התובעת תצהיר ובו פירטה את הידוע לה אודות
25 הרכב משפחת המנוחה. מאחר שהאמור בתצהיר התובעת לא היה מספק, הגישה התובעת ביום
26 21.8.16 תצהיר משלים מטעמה. גם התצהיר המשלים לא היה ממצה ועל כן הודיעה ביום 26.10.16
27 ב"כ האפוסטרופוס הכללי על התערבותו בהליכים.
28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

20. בדיון שהתקיים ביום 2.11.16 נחקרה התובעת על תצהירה ולאחר חקירתה התברר כי עדיין "רב הנסתר על הגלוי" וכי לא ניתן לקבל מידע מהימן ומדויק בנוגע ליורשים הפוטנציאליים אך ורק מפי התובעת.
21. בנסיבות אלו, הוריתי על מינוי גנאולוגית מומחית מטעם בית המשפט גב' אורית לביא (להלן: "המומחית") לצורך הגשת חוות דעת אודות הרכב משפחת המנוחה ופירוט יורשיה על פי דין. בהחלטתי קבעתי כי שכר טרחת המומחית ישולם בשלב זה על ידי התובעת והנתבעת 2 וכי עניין זה ייבחן פעם נוספת במסגרת פסק הדין הסופי. כן קבעתי כי לאחר קבלת חוות דעת המומחית יהא על התובעת לפנות לכל אחד מהיורשים על מנת ליידע אותם על קיומו של ההליך המתנהל בבית המשפט.
22. הן התובעת והן הנתבעת 2 התקשו לעמוד בתשלום שכר הטרחה למומחית לאור מצב כלכלי קשה נטען ועל כן נוצר עיכוב בקבלת חוות הדעת עד להסדרת התשלום.
23. בסופו של יום, ביום 6.6.18 הגישה המומחית את חוות דעתה לבית המשפט המתפרשת על פני 88 עמודים. על פי ממצאי חוות הדעת אותרו כ- 66 יורשים פוטנציאליים על פי דין.
24. בהתאם להחלטתי, התובעת הגישה דיווחים בגין ביצוע המצאות ליורשים הפוטנציאליים על פי דין, כאשר רק חלק מהם (כ- 13 יורשים) הגיבו להודעה, חלקם הגיבו בע"פ לתובעת כי הם מוותרים על חלקם בעיזבון וחלקם הודיעו בכתב על כך שיודיעו לגבי ההליך, אולם עד כה אף אחד מהם לא ביקש להצטרף כצד להליך.
25. ביום 10.7.19 התקיים דיון נוסף בנוכחות התובעת ובאי כוחה והאפוטרופוס הכללי ובהיעדר הנתבעת 2. במסגרת הדיון קבעתי כי מאחר ולצורך ניהול ההליך בסוגיית תוקפו של מסמך הביטול נדרש בית המשפט כי יהיה צד מעוניין אשר מבקש לקיים את מסמך הביטול וכי מאחר והיורשים על פי דין הודיעו עד כה כי אין להם עניין בקיום ההליך, נתבקש האפוטרופוס הכללי להודיע את עמדתו בנוגע לשאלה מי הוא הצד אשר ינהל את ההליך בסוגיית תוקפו של מסמך ביטול הצוואה. כן, אפשרתי לתובעת ולנתבעת 2 להגיש התנגדות למסמך ביטול הצוואה.
26. ביום 6.8.19 הודיע האפוטרופוס הכללי כי בנסיבות המקרה דנן, בהן היורשים על פי דין בחרו לכאורה שלא לטעון באשר לתוקפו של מסמך ביטול הצוואה, אזי האפוטרופוס הכללי הוא שיתייצב ויטען באשר לתוקפו של מסמך זה, וזאת מכוח סמכותו ורצונו לקיים את רצונה האמיתי של המנוחה. כן האפוטרופוס הכללי הבהיר כי הוא אינו מייצג את היורשים על פי דין של המנוחה בהליכים ומשאיר לשיקול דעת ביהמ"ש האם יש להודיע ולזמן את היורשים על פי דין לדיון שיתקיים בעניין. כן, לעמדת האפוטרופוס הכללי, המסמך הנושא כותרת "תצהיר ביטול צוואה" נראה על פניו כצוואה תקפה לכל דבר ועניין ועל כן יש לקיימו כצוואתה האחרונה של המנוחה.
27. לבקשת ב"כ התובעת ולנוכח עמדת האפוטרופוס הכללי דלעיל, התרתי בהחלטתי מיום 11.8.19, להגיש כתב התנגדות מסודר למסמך ביטול הצוואה וכן אפשרתי לנתבעת 2 ולאפוטרופוס הכללי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 להגיש תשובה לכתב ההתנגדות. בהתאם לכך, הגישה התובעת ביום 6.8.19 התנגדות למסמך ביטול
- 2 הצוואה ואילו הנתבעת 2 לא הגישה התנגדות כאמור.
- 3 28. בהמשך, קבעתי את התיק לשמיעת הוכחות בסוגיית תוקפו של מסמך הביטול הצוואה. לשיבת
- 4 ההוכחות זומנו עו"ד ח' אשר במשרדו נערך מסמך ביטול הצוואה, עו"ד ד' אשר ערכה את מסמך
- 5 הביטול וכן בן זוגה של עו"ד ד' אשר נכח יחד עם עו"ד ד' במעמד החתימה על מסמך ביטול הצוואה.
- 6 29. ביום 7.11.19 הגיש האפוטרופוס הכללי את תגובתו להתנגדות, במסגרתה חזר על עמדתו מיום
- 7 6.8.19 לפיה תצהיר ביטול הצוואה הינו צוואה תקפה לכל דבר ועניין ולפיכך יש לקיים מסמך זה
- 8 כצוואתה האחרונה של המנוחה.
- 9 30. ביום 26.5.20 התקיימה ישיבת הוכחות, במסגרתה העידו עו"ד ח', עו"ד ד' ובן זוגה (העד הנוסף
- 10 לתצהיר הביטול), הנתבעת 2 והתובעת.
- 11 31. יצוין, כי העדה לצוואה השלישית גב' ע' ב' (אשר כאמור התברר כי הינה עו"ד) הגישה תצהיר קצר
- 12 ביום 6.10.15 ואף זומנה לבקשת התובעת לשיבת ההוכחות, אולם לא התייצבה להיחקר על
- 13 תצהירה.
- 14 32. לאחר סיום שמיעת הראיות, הוריתי ביום 31.5.20 על הגשת סיכומים בכתב.
- 15 33. ברקע הדברים ולהשלמת התמונה, יצוין, כי **לאחר** קיום ישיבת ההוכחות האחרונה וטרם הגשת
- 16 הסיכומים, הודיעה ביום 21.6.20 הנתבעת 2 על רצונה למשוך את התנגדותה לקיום מסמך ביטול
- 17 הצוואה ולמחקה מכל ההליכים הקשורים לעיזבון המנוחה, ללא צו להוצאות.
- 18 במסגרת הודעתה (אשר נתמכה בתצהיר) טענה הנתבעת 2 כי הגם שהיא זו שסעדה את המנוחה בכל
- 19 שנותיה האחרונות והיתה לה כבת משפחה, אזי לנוכח עדותה של עו"ד ד' בישיבת ההוכחות בדבר
- 20 תקפות תצהיר ביטול הצוואה, השתכנעה כי המנוחה אכן התכוונה לבטל את כל הצוואות שעשתה
- 21 בעבר ועל כן היא מחויבת לכבד את רצונה האחרון. כן ביקשה הנתבעת 2 שלא לפסוק כנגדה הוצאות
- 22 בהתחשב במצבה, בעוגמת הנפש שנגרמה לה בהליכים המשפטיים ובהוצאות הכספיות הכבדות
- 23 שנשאה בהן בעל כורחה.
- 24 34. לנוכח האמור, הוריתי ביום 21.6.20 על דחיית ההתנגדות שהוגשה מטעם הנתבעת 2 לקיום הצוואה
- 25 השלישית ועל דחיית התובענה מטעמה לקיום הצוואה השנייה וקבעתי כי שאלת ההוצאות תידון
- 26 בפסק הדין הסופי.
- 27 35. לאחר שהוגשו מכלול סיכומי הצדדים לרבות סיכומי תשובה, ניתן כעת פסק הדין.

28 טענות הצדדים :

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 15-07-23091

עותק לפרסום

36. אקדים ואומר, כי מאחר והנתבעת 2 משכה את התנגדותה, יתמקד הדיון בדבר תוקפו, משמעותו ופרשנותו של מסמך "תצהיר ביטול הצוואה" מיום 9.9.14 בהתאם לטענות התובעת והאפוטרופוס הכללי בלבד.
37. התובעת מתנגדת למתן תוקף משפטי למסמך ביטול הצוואה בכל הנוגע לצוואתה השלישית של המנוחה מיום 20.8.14 שנערכה לטובתה, מהנימוקים הבאים:
- א. מסמך ביטול הצוואה מבטל רק את שתי הצוואות שנערכו לטובת הנתבעת 2 ולא את הצוואה השלישית שנערכה לטובת התובעת באשר אין כל אזכור בתצהיר זה לצוואה שנערכה לטובת התובעת. על כן, בהיעדר אזכור מפורש ואף ביטול מפורש של הצוואה שנערכה לטובת התובעת, הצוואה שנערכה לטובת התובעת תקפה לכל דבר ועניין. כן, עו"ד ד' שערכה את מסמך ביטול הצוואה, כלל לא ידעה כי קיימת עוד צוואה מיום 20.8.14 ונוסח המילים "ו/או כל צוואה אחרת" נרשם כנוסח סטנדרטי המקובל בכל צוואה שנערכת במשרד עורכי דין, כאשר עו"ד ח' העיד כי נוסח זה הוא מעין "סעיף סל" שמופיע בצוואות שנערכות במשרד. כן, לאור התנאי המפורט שנכתב בצוואה השלישית לפיו ניתן לשנות את הוראות הצוואה הנ"ל רק באמצעות צוואה אחרת שהמנוחה תערוך כדין ומשצוואה כאמור לא נערכה על ידי המנוחה, אזי אין תוקף למסמך הביטול. לחילופין, יש לפרש את המילים "ו/או כל צוואה אחרת" כך שהכוונה לכל צוואה שנעשתה לטובת הנתבעת 2 אם קיימת.
- ב. לטענת התובעת, האפוטרופוס הכללי הצטרף להליך רק בגלל האמירה הכללית והסתמית המופיעה במסמך הביטול, לפיה ברצון המנוחה גם לבטל "ו/או כל צוואה אחרת אם קיימת" שנעשתה קודם לתאריך מועד עריכת מסמך הביטול. על כן, ביקש האפוטרופוס הכללי לוודא כי היורשים על פי דין מודעים להליך. רק בשלב מאוחר יותר ולקראת סיום ההליך, טען האפוטרופוס הכללי כי מסמך הצוואה הינו בגדר "צוואה", טענה שאין לה כל בסיס משפטי או עובדתי. ככל והאפוטרופוס הכללי טוען כי מסמך הביטול הינו בגדר צוואה, הרי שהיה עליו להתכבד ולהעלות את העניין בכתב טענות מסודר, בין כבקשה למתן צו קיום ובין בכל דרך חוקית אחרת. פעולה זו נעשתה בחריגה מסמכות. גם בהתאם לסעיף 153 לחוק הירושה, היה על האפוטרופוס הכללי לפתוח בהליך נפרד, בכל הנוגע לטענתו כי עסקין בצוואה.
- ג. הנטל להוכיח כי צוואה בוטלה כדין מוטל על המבקש לבטלה ועליו מוטל גם להוכיח כי המצווה חזר בו מצוואתו. מסמך ביטול צוואה שכולל הוראה סתמית וכללית ללא אזכור הצוואה הספציפית במפורש, אינו תקף. שני תנאים נקבעו בפסיקה לעניין ביטול הצוואה: האחד – שהביטול יהיה מפורש ולא מוסק מכללל, קרי על המצווה להביע את רצונו לבטל את הצוואה בלשון מפורשת שאינה משתמעת לשתי פנים; התנאי השני – הביטול צריך להיעשות באחת הצורות הקבועות לעשיית צוואה ולא די באמירה בלבד לביטול צוואה אף אם היא מפורשת.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 ד. הסיבה שבגינה ערכה המנוחה את מסמך ביטול הצוואה היתה לצורך ביטול הצוואות שנערכו
- 2 לטובת הנתבעת 2, מאחר והיא פחדה מהנתבעת 2 שניסתה להשתלט על נכסיה ואף היתה מיופת
- 3 כוח שלה בחשבון הבנק וכן בעניינים רפואיים. לכן במסמך הביטול כתבה המנוחה כי היא רוצה
- 4 לחיות את שארית חייה בכבוד, ללא תלות בהחלטות של אנשים אחרים. כן, ייתכן כי המנוחה
- 5 חששה מהנתבעת 2 וממשפחתה ולא רצתה שהנתבעת 2 תדע כי נערכה צוואה לטובת הנתבעת
- 6 שכן הדבר היה עלול לגרום להערכת היחסים עם הנתבעת 2 והפעלת לחצים עליה, כאשר
- 7 המנוחה נמצאת במצב של מחלה סופנית והנתבעת 2 נוהגת לסייע לה ולתמוך בה.
- 8 ה. הצוואה השלישית לטובת הנתבעת, הופקדה אצל הרשם לענייני ירושה ביום 31.8.14 ולא
- 9 נמשכה ו/או הושמדה ע"י המנוחה. המנוחה מסרה לתובעת צוואה זו עת ביקרה המנוחה בביתה
- 10 של הנתבעת בראש השנה בשנת 2014, כאשר גם הנתבעת 2 אישרה בעדותה כי התקיים ביקור
- 11 כאמור.
- 12 ו. לא הועלתה ע"י הנתבעת 2 או האפוטרופוס הכללי כל טענה בנוגע לפגם צורני או אחר בנוגע
- 13 לתקפותה של הצוואה השלישית לטובת הנתבעת. ההתנגדות של הנתבעת 2 היתה כללית ועל
- 14 רקע בקשתה לקיים את הצוואה השנייה שנערכה לטובתה.
- 15 38. ב"כ האפוטרופוס הכללי מבהירה כי אינה מייצגת את היורשים על פי דין, אולם בנסיבות החריגות
- 16 של תיק זה, בו היורשים בחרו לכאורה שלא לטעון באשר לתוקפו של מסמך הביטול, ב"כ
- 17 האפוטרופוס הכללי טען באשר למסמך הביטול מכוח סמכותה על פי סעיף 153 לחוק הירושה
- 18 ובשם האינטרס הציבורי שבקיום רצונה האמיתי של המנוחה, כמפורט להלן:
- 19 א. מעמדו המשפטי של מסמך הביטול הוא מסמך שניתן לקיימו הן כצוואתה האחרונה של המנוחה
- 20 והן ככתב ביטול של כל צוואותיה. מסמך הביטול עונה על התנאים הקבועים בסעיפים 20 ו –
- 21 36 לחוק הירושה ומבטא את רצונה האחרון וגמירות דעתה של המנוחה באשר למה ייעשה עם
- 22 רכושה לאחר מותה. לחילופין, גם אם לא יוכח כי מסמך הביטול הינו צוואה, הרי שמשמעותו
- 23 המשפטית של מסמך הביטול מבחינת תוכנו, הוא ביטול כל צוואותיה של המנוחה והמשמעות
- 24 בפועל הינה ירושה על פי דין.
- 25 ב. המנוחה ערכה את מסמך הביטול באחת הצורות לעשיית צוואה, כאמור בסעיף 20 לחוק
- 26 הירושה, היינו בכתב, בציון תאריך, חתימת המנוחה בפני שני עדים, הצהרת המנוחה בפני
- 27 העדים כי זהו רצונה וחתימת שני העדים. על כן מסמך הביטול, עונה להגדרת צוואה, בהתאם
- 28 להוראות סעיף 20 לחוק הירושה. כן מסמך הביטול עונה על הגדרת סעיף 36 לחוק הירושה,
- 29 המורה כי המצווה רשאי לבטל צוואתו אם על ידי ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית צוואה
- 30 ואם על ידי השמדת הצוואה.
- 31 ג. במקרה דנן, אין אנו נדרשים לסעיף 54 לחוק הירושה שעניינו אופן פרשנות צוואה, שכן לשון
- 32 מסמך הביטול הינה ברורה וממנה עולה כי אין ספק שרצונה האחרון של המנוחה היה לבטל את

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 15-07-23091

עותק לפרסום

- 1 כל צוואותיה. יש לקרוא את הוראות מסמך הביטול ככתבן וכלשונן. עצם חזרתה של המנוחה
- 2 על רצונה לבטל את צוואותיה בשלושה סעיפים שונים, מעידים מעל לכל ספק על רצונה. כן, אף
- 3 אימות העדים מעיד כי מסמך הביטול משקף את רצונה האמיתי של המנוחה.
- 4 ד. בנוסף ובאשר לנסיבות עריכת מסמך ביטול הצוואה, טוענת ב"כ האפוטרופוס הכללי כי עו"ד די
- 5 העידה בעדותה כי הסבירה למנוחה את משמעות הביטול, דהיינו כי הירושה תהיה ירושה על פי
- 6 דין. כן, גם מחקירת העד הנוסף שהיה עד לחתימה על מסמך הביטול עולה כי המנוחה הבינה
- 7 היטב את משמעותו של מסמך הביטול וחתימה עליו מרצונה החופשית.
- 8 ה. באשר לטענת התובעת כי בסיפא לסעיף 1 לצוואת המנוחה קבעה המנוחה כי ניתן לשנות את
- 9 צוואתה רק על ידי צוואה אחרת שתחתם כחוק ובפני שני עדים, טוענת ב"כ האפוטרופוס הכללי
- 10 כי בכל מקרה מסמך הביטול מקיים את ההוראה שקבעה המנוחה בסיפא לסעיף 1 הנ"ל. כן
- 11 טוענת ב"כ האפוטרופוס הכללי כי ממילא ההוראה אשר נקבעה בסיפא לסעיף 1 בטלה וזאת
- 12 מכוח הוראת סעיף 27 לחוק הירושה הקובעת: "**(א) התחייבות לעשות צוואה, לשנותה או**
- 13 **לבטלה או שלא לעשות אחת מאלה – אינה תופסת. (ב) הוראת צוואה השוללת או מגבילה את**
- 14 **זכות המצווה לשנות את הצוואה או לבטלה – בטלה.**" ההוראה שקבעה המנוחה בסיפא לסעיף
- 15 1 לצוואה השלישית הינה הוראה השוללת ומגבילה את זכותה לבטל או לשנות צוואתה ומשכך
- 16 היא בטלה.
- 17 ו. אשר לטענת התובעת כי אין לראות את מסמך ביטול הצוואה כ"צוואה" מאחר ותוכנו הינו
- 18 שלילת זכויות ולא הענקת זכויות ליורשים, טוענת ב"כ האפוטרופוס הכללי כי בהתאם לדעתו
- 19 של כבי' השופט חשין ב – ע"א 4660/94 **היועמ"ש נ' לישיצקי**, פ"ד נה (1) 88, אין מקום להבחנה
- 20 בין צוואה המעניקה זכויות לבין צוואה השוללת אותן, שכן בין כך ובין כך יש לכבד את רצונו
- 21 של המת. כן, אין זה מתקבל על הדעת שפעולות שיכולה וזכאית היתה לעשות המנוחה, בעודה
- 22 חיים, ישללו ממנה לאחר מותה.
- 23 ז. כן לטענת ב"כ האפוטרופוס הכללי אין בהפקדת הצוואה כדי לכבול את ידי המצווה לבטל בכל
- 24 שלב את צוואתה וזאת בהתאם לסעיף 36 לחוק הירושה.

דיון והכרעה:

- 25
- 26 39. במקרה דנן, המתווה לבירור המחלוקת בין הצדדים הינו כדלקמן:
- 27 ראשית, יש לבחון האם תצהיר ביטול הצוואה עונה על דרישת ביטול צוואה כאמור בחוק הירושה
- 28 והאם הוא גם מהווה כטענת האפוטרופוס הכללי "צוואה" שעומדת בפני עצמה.
- 29 לאחר מכן, יש לבחון האם המנוחה היתה מחויבת על פי הסיפא שבסעיף 1 לצוואתה השלישית באשר
- 30 לאופן ביטולה של הצוואה כטענת התובעת, או שמא היה ביכולתה לבטל את הצוואה באמצעות
- 31 תצהיר ביטול הצוואה, כפי שעשתה בפועל.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

1 ולבסוף, ככל ותצהיר ביטול הצוואה הינו תקף, יש לדון בפרשנות תצהיר הביטול בנוגע לשאלה, האם
2 כוונת המנוחה היתה לבטל רק את הצוואות הספציפיות שצוינו בתצהיר הביטול ונערכו לטובת
3 הנתבעת 2, או שמא כוונתה לבטל את כל צוואותיה הקודמות ובכלל כן גם את הצוואה לטובת
4 התובעת.

5 40. נפנה לבחינת סוגיות אלו, על פי סדרן.

6 **שאלת תוקפו של תצהיר ביטול הצוואה והאם תצהיר הביטול מהווה צוואה בפני עצמה:**

7 41. סעיף 36 לחוק הירושה דן בביטול צוואה ע"י המצווה ומורה אותנו כדלקמן:

8 "(א) המצווה רשאי לבטל צוואתו, אם על ידי ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית צוואה, ואם
9 על ידי השמדת הצוואה; השמיד המצווה את הצוואה, חזקה עליו שהתכוון בכך לבטלה.

10 (ב) צוואה חדשה, אף אם אין בה ביטול מפורש של צוואה קודמת, רואים אותה כמבטלת את
11 הקודמת במידה שהוראות הצוואה החדשה סותרות את הוראות הצוואה הקודמת, זולת
12 אם אין בצוואה החדשה אלא הוספה על האמור בצוואה הקודמת."

13 42. עיינו הרואות כי אחת הדרכים לביטול צוואה הינה **ביטול מפורש באחת הצורות לעשיית צוואה**. על
14 משמעות הביטוי "ביטול מפורש" ניתן ללמוד מדבריו של כב' הנשיא השופט א' ברק (כתוארו אז) ב
15 – ע"א 719/97 **אהרן נ' אהרונ**, פ"ד נ"ד (3) 469, 475-476 (2000):

16 "בחינתן של הוראות החוק בעניין ביטול צוואה על-ידי המצווה מלמד כי חוק הירושה
17 מבחין בין שלוש דרכי ביטול. הראשונה, ביטול על-ידי השמדה; השנייה, ביטול מפורש
18 באחת הצורות לעשיית צוואה; השלישית, ביטול משתמע על-ידי עריכת צוואה חדשה.
19 מבין שלוש דרכים אלה, עניין לנו בדרך השנייה לביטול צוואה. על-פיה, ניתן לבטל צוואה
20 באחת מארבע הדרכים אשר חוק הירושה קובע לעריכתה של צוואה (סעיף 18 לחוק
21 הירושה). נמצא, כי ניתן לבטל צוואה בכתב יד, בעדים, בפני רשות או בעל-פה. ביטול
22 בכתב יד – כיצד? המצווה מציין בכתב ידו כי הצוואה מתבטלת. כתב הביטול נושא תאריך
23 כתוב בידו של המצווה וחתום על-ידי (ראו סעיף 19 לחוק הירושה). כתב ביטול בעדים –
24 כיצד? כתב הביטול נערך בכתב. הוא מציין את תאריכו וחתום על-ידי המצווה בפני שני
25 עדים, לאחר שהצהיר בפניהם שהוא מבטל את צוואתו. העדים יאשרו באותו מעמד
26 בחתימת ידם על פני כתב הביטול, שהמצווה הצהיר וחתם (ראו סעיף 20 לחוק הירושה)."

27 43. בענייננו, אין חולק כי תצהיר הביטול נעשה בדרך של "מעין צוואה" ועונה על התנאים הצורניים
28 הנדרשים בסעיף 20 לחוק הירושה, קרי, התצהיר נערך בכתב, נושא את תאריך הביטול, התצהיר
29 נחתם ע"י המצווה בפני שני עדים (עו"ד ד' ומר ר' ד'), אשר אישרו באותו מעמד ובחתימתם את
30 חתימת המנוחה בפניהם. בכך, עומד תצהיר ביטול הצוואה בדרך הקבועה בחוק הירושה לביטול
31 צוואה ועל כן הוא מסמך תקף לכל דבר ועניין.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

44. באשר לטענתו החלופית של האפוטרופוס הכללי כי מסמך הביטול מהווה גם "צוואה" אשר עומדת בפני עצמה, אין בידי לקבל טענה זו. כאמור בעניין אהרונ ליל, תצהיר ביטול צוואה אינו מהווה צוואה כשלעצמו שכן הוא אינו מעניק דבר, אולם תצהיר ביטול הצוואה בהחלט מקיים את התנאים הנדרשים לביטול צוואה וכדברי כב' השופט ברק (כתוארו אז):
- "מה מאפיין את ביטולה המפורש של הצוואה באחת הצורות לעשיית הצוואה (להלן – הצהרת הביטול)? הצהרת ביטול הינה פעולה משפטית חד-צדדית, אשר שכלולה אינו מותנה בקליטה על-ידי היורשים על-פי צוואה. מבחינה זו היא דומה לצוואה. עם זאת הצהרת הביטול – להבדיל מביטול משתמע על-ידי עריכת צוואה חדשה (הדרך השלישית) – אינה צוואה. צוואה היא ייצור "אמבולטורי" (ראו דברי השופט זילברג בע"א 148/52 כספריוס נ' כספריוס [3], בעמ' 1292). היא פועלת את פעולתה המשפטית לאחר מותו של המוריש. לא כן הצהרת ביטול. זו פועלת את פעולתה המשפטית מיד. כשם שלא יעלה על הדעת לטעון כי השמדת הצוואה (כגון קריעתה) היא עריכת צוואה חדשה, כך אין זה מתבקש כלל כי הצהרת ביטול מהווה, היא עצמה, צוואה. אמת, הצהרת ביטול נערכת באחת הצורות לעשיית צוואה, אך היא עצמה אינה בהכרח צוואה. עמד על כך הנשיא שמגר, בצינו:
- "...כתב הביטול אינו צוואה, שהרי לא מצויה בו כל הוראה מעניקה..."
- ...
- אף אם עמידה בדרישות הפורמאליות הקבועות בחוק הירושה כתנאי לתוקפה של צוואה היא תנאי הכרחי לתוקפו של מסמך המבטל צוואה, לא נגזרת מכך בהכרח המסקנה, כי מסמך כזה הינו צוואה..." (ע"א 2622/90 שני נ' לרמר [4], בעמ' 198-197).
- ובהתייחסו למסמך המבטל צוואה, כותב פרופ' ש' שילה:
- "אותו מסמך אינו צוואה למרות שהוא נערך על-פי כללי עריכת הצוואה. סעיף 36 אינו מכנה אותו צוואה. תפקידה של צוואה הוא להנחיל נכסים ולא לבטל מסמכים" (ש' שילה פירוש חוק הירושה, תשכ"ה-1965 (כרך א) [11], בעמ' 330).
45. משמע, במקרה דנן תצהיר הביטול אינו מכיל כל הוראה אופרטיבית למי המנוחה רוצה להוריש את עיזבונה ועל כן אינו מהווה צוואה בפני עצמה. עם זאת, מדובר במסמך מפורש ותקף בהתאם לסעיף 36 לחוק הירושה לצורך ביטול צוואות קודמות שנערכו במועד שקדם לעריכת תצהיר הביטול.
46. אשר לטענת התובעת כי לא ניתן היה לבטל את הצוואה שנערכה לטובתה באופן בו בוטלה לאור האמור בסיפא לסעיף 1 לצוואה השלישית בו נכתב "וכי שום הוראה מהכלולות בה לא תוכל להשתנות אלא על פי צוואה אחרת שתעשה ותחתם על ידי כחוק, ובפני שני עדים, בתאריך שלאחר תאריך עשיית צוואה זו" - אין בידי לקבל טענה זו. הוראת סעיף 27 לחוק הירושה קובעת: "(א) התחייבות לעשות צוואה, לשנותה או לבטלה או שלא לעשות אחת מאלה – אינה תופסת. (ב) הוראת צוואה השוללת או מגבילה את זכות המצווה לשנות את הצוואה או לבטלה – בטלה". על כן, ממילא

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

אין תוקף להוראה שכזו בצוואה, והיא חסרת תוקף משפטי, כך שהמנוחה לא היתה מוגבלת לשינוי צוואתה או ביטולה בדרך שהותוותה בצוואה השלישית. לא ניתן כלל להגביל ביטול צוואה או עשיית צוואה במסגרת צוואה בלבד, שכן מדובר בהוראה השוללת את זכותו של המצווה לשנות את צוואתו או לבטלה ואף מנוגדת לאמור בסעיף 36 לחוק הירושה. אשר על כן, טענת התובעת בדבר האופן בו בוטלה הצוואה השלישית – נדחית.

47. סיכומם של דברים, מכל האמור לעיל, עולה כי תצהיר ביטול הצוואה נעשה כדין ובהתאם לדרישות הצורניות הקבועות בחוק והגם שאינו מהווה בבחינת "צוואה" אזי מדובר במסמך משפטי ותקף בהתאם לסעיף 36 לחוק הירושה.

סוגיית פרשנותו של תצהיר ביטול הצוואה :

48. משקבענו כי תצהיר ביטול הצוואה הינו מסמך משפטי תקף, יש להידרש לשאלת תחולתו ופרשנותו. מפאת חשיבותו ומשמעותו של תצהיר ביטול הצוואה - יובא להלן לשונו (ההדגשים במקור):

תצהיר ביטול צוואה

אני הח"מ פ' א' מרחוב --- תל אביב. לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהירה כדלהלן:

1. הנני מצהירה, כי ברצוני לבטל את הוראותיי אותם פירטתי בצוואתי מיום ה' – 28/5/2014 וצוואתי מיום ה' 26/6/14 ו/או כל צוואה אחרת, אם קיימת, על מה שייעשה ברכושי, לאחר פטירתי ולאחר אריכות ימי ושנותיי.

לפיכך, אני מצהירה ומצווה כדלקמן:

1. הנני תושבת ונתינה ישראלית. בהיותי בדעה צלולה ומיושבת עלי ומוכשרת מכל הבחינות הדרושות על פי החוק, אני מצווה בזה מרצוני הטוב והגמור, בלי כל כפיה, הכרה, אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית כדלקמן:

2. הנני מבטלת בזה כל סוג של צוואה שנעשתה על ידי, בין בעל פה, בין בכתב, באיזה זמן מן הזמנים קודם למועד חתימתי על ביטול צוואה, ובייחוד מבטלת בזאת את צוואתי מיום ה' – 28/5/2014 וצוואתי מיום 26/6/14 ולא לתת תוקף לשום תעודה ו/או שטר צוואה.

3. אני מצהירה ומדגישה כי ברצוני לחיות את שארית חיי בכבוד ללא תלות בהחלטות של אנשים אחרים. על כן החלטתי לבטל את צוואתי מיום ה' 28/5/14 וצוואתי מיום ה' 26/6/14 ו/או כל צוואה אחרת אם קיימת.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

4. זהו שמי זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

ולראייה באתי על החתום בתל אביב
היום ה 9 לחודש ספטמבר בשנת 2014

חתימת המצהירה

בפנינו עדים הח"מ

1. ד' ר' ת.ז. מרח' ... קרית אונו.

2. ר' ד', ת.ז. מרח' ... קרית אונו.

שנמצאו יחד עם המצהירה פ' א' ... אשר חתמה על תצהיר ביטול צוואה זה בעצם ידה, אחר
שתכנו נכתב מפיה, הוקרא לה, והיא הבינה אותו וחתמה על התצהיר בפנינו.

היום 9 לחודש ספטמבר שנת 2014

חתימת המצהיר

חתימת העדים

49. עיקר המחלוקת בין הצדדים נסובה סביב תחולתו של תצהיר ביטול הצוואה כאשר מחד טוענת
התובעת כי תצהיר הביטול מבטל אך ורק את הצוואות שנעשו לטובת הנתבעת 2 (הראשונה והשנייה)
ואינו מבטל את הצוואה השלישית שנערכה לטובת התובעת, ומאידך טוענת ב"כ האפוטרופוס הכללי
כי תצהיר הביטול מבטל כל צוואה שנעשתה לפניו והדבר אף נכתב באופן מפורש במילים "ואו כל
צוואה אחרת". נפנה לבחינת סוגיה זו כעת.

פרשנות צוואה - המיתווה הנורמטיבי:

50. המסגרת הנורמטיבית לפרשנות צוואה נקבעה בסעיף 54 (א) לחוק הירושה, המורה כדלקמן:

"מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה,
ובמידה שאינה משתמעת מתוכה – כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות".

51. על פי ההלכה הנוהגת בעניין פרשנות צוואות, במקרים בהם לשון הצוואה ברורה ומשקפת היטב את
אומד דעת המצווה, אין לתור עוד אחר אומדת דעת המצווה ולחפשו מחוץ למילות הצוואה (ר' עמ"ש
(ח"י) 46047-04-17 מ' נ' נ' (פורסם במאגרים) (5.2.2019)).

52. בע"א 7631/12 אמסטר נ' קרן קיימת לישראל (פורסם במאגרים) (12.8.2015) (להלן: "עניין
אמסטר") סקר בית המשפט העליון את הדעות השונות שהובעו בפסיקה באשר לפרשנות צוואה
ובאילו נסיבות יש להיצמד ללשונה של הצוואה ומתי יש לפנות לשם פרשנותה לנסיבות חיצוניות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

שמעבר למילותיה. כך, הפנה בית המשפט לע"א 239/89 שרש נ' גלילי (פורסם במאגרים) (16.3.1992) (להלן: "הלכת שרש") במסגרתו ציין כב' השופט א' מצא את הדברים הבאים:

"ביסודה של הבחינה הפרשנית ה"פנימית" ניצבת ההנחה הלכאורית, שדברי המצווה מבטאים את כוונתו לאשורה. מהלכה הראשון של הבחינה הפרשנית מיועד אך לאשש, או להפריך, הנחת יסוד זו. מקום שהלשון ברורה ואיננה לוקה באי-בהירות או בדו-משמעות, קל לאשש הנחה זו: צוואה שלשונה איננה מעוררת כל קושי, ראויה להתפרש "מתוכה", על-פי משמעותן הפשוטה של מלות המצווה...רק אם הופרכה ההנחה הלכאורית, שדברי המצווה כפשוטם מבטאים את כוונתו לאשורה, פונים למהלכה השני, והמשלים, של הבחינה הפרשנית, שמטרתה לקבוע, מה הייתה כוונת המצווה. אכן, אם לשון הצוואה איננה ברורה או חד-משמעית, או שפירושה המילולי של הוראה בה איננו מתיישב עם כוונת המצווה, כפי שהיא נלמדת ומסתברת מכלל הוראות הצוואה, יש להעדיף את הפירוש המגשים את כוונת המצווה...הוא הדין בפירוש ביטוי דו-משמעי על-פי משמעותו המתחייבת מן ההקשר הניסוחי הכללי או מהגיון הנסיבות המשתקפות מן הצוואה, ולוא גם הפירוש הניתן שונה מפירושו של אותו ביטוי לשוני בצוואה אחרת...אך ראוי להדגיש: הנחת היסוד היא, שהוראה בצוואה, וביטוי מילולי המצוי בה, ראוי להם שיתפרשו לפי מובנם הלשוני הרגיל. רק מקום שמן ההקשר הניסוחי, שבו משמש הביטוי בצוואה, או מן הדרך, בה משתלבת הוראת המצווה במירקם הכללי של הוראות הצוואה ונסיבות עריכתה הנלמדות מתוכה, אכן מתחייב, שהביטוי או ההוראה טעונים פירוש שונה, ניתן לסטות מן הפירוש המבוסס על משמעותן הפשוטה והרגילה של מלות המצווה. יש לנהוג בכך זהירות, לבל תפורש הצוואה לפי הגיונו וטעמו של הפרשן במקום לפי אומד דעתו של המצווה" (ההדגשה אינה במקור).

53. אם כן, בהתאם להלכת שרש, בפירוש צוואה יש לנקוט בגישה הדו-שלבית לפיה תחילה מפרשים הצוואה "מתוכה" ועל יסוד לשונה, ובמידה והלשון מעוררת קושי, כי רק אז פונים לנסיבות החיצוניות.

54. כן, בעניין אמסטר התייחס בית המשפט העליון לפסיקה המאוחרת להלכת שרש ולעמדת כב' השופט א' ברק, ב-ע"א 1900/96 טלמצ'ו נ' האפוטרופוס הכללי (פורסם במאגרים) (12.5.1999)) לפיה מצבים מיוחדים יצדיקו נקיטה בפרשנות במובן הרחב, תוך התחקות אחר אומד דעתו של המצווה מעבר ללשון הצוואה ובמצבים אלו, תהא הצדקה לצאת מלשון הצוואה ולפנות אל הנסיבות החיצוניות, תוך מתן מובן לצוואה. אלא שבעניין אמסטר, הסתייג בית המשפט העליון מהגישה המרחיבה של כב' השופט ברק וקבע כדלקמן:

"לשיטתי, אין מקום לשנות מהגישה הפרשנית הברורה והעקבית שהתפתחה והשתרשה בפסיקת בית משפט זה במרוצת השנים בנוגע לפרשנות צוואות, ושפסק דינו של השופט מצא בעניין שרש מסכמה באופן מדויק. משכך, בדומה לשופט הנדל בעניין פלוני, אני מבקש להביע את הסתייגותי מגישתו הפרשנית של הנשיא ברק בעניין טלמצ'ו, ועל אחת כמה וכמה מגישתו הפרשנית הרחבה יותר שהוצגה על ידו בספרו פרשנות הצוואה. לא למותר לשוב ולהזכיר בנקודה זו כי גישתו הפרשנית של הנשיא ברק בעניין טלמצ'ו נותרה בגדר דעת יחיד וכי לא מדובר בהלכה מחייבת, וזאת בשים לב לכך ששני שופטי ההרכב

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

הנוספים באותו עניין לא הביעו עמדה (לחיוב או לשלילה) באשר לגישה זו והצטרפו לתוצאה אליה הגיע הנשיא ברק אך ורק על יסוד אחד מנימוקיו (הנימוק שהתבסס על עיקרון התחליף). משכך, ההלכה שהשתרשה בפסיקת בית משפט זה במרוצת השנים, ושסוכמה בעניין שרש, הייתה ונותרה ההלכה המחייבת באשר לפרשנות צוואות, ועל פיה יש לנהוג גם כיום".

55. בהמשך ובאותה פרשה ציין בית המשפט העליון את הדברים הבאים: "הגם שמקובל עלי עקרונית כי במסגרת פרשנותה "הפנימית" של הצוואה (פרשנות "מתוך הצוואה") אין להסתפק רק בבחינה של לשון ההוראה הספציפית שבמחלוקת אלא יש להידרש גם להקשר הטקסטואלי – דהיינו יש לקרוא את מכלול ההוראות בצוואה ולבחון את ההוראה הספציפית שבמחלוקת על רקע יתר הוראות הצוואה, תוך מתן משקל לדמיון או לשוני הלשוניים והמבניים שקיימים ביניהן..."

מן הכלל אל הפרט, לענייננו:

56. במקרה דנן, לאחר בחינת מכלול הראיות, העדויות וטענות הצדדים וכן לנוכח הוראות תצהיר ביטול הצוואה ובפרט סעיפים 1-3 בו, שוכנעתי כי רצונה של המנוחה היה לבטל את כל צוואותיה לרבות הצוואה השלישית שנערכה לטובת התובעת. מסקנתי זו מושתתת על התחקות אחר אומד דעת המנוחה הן מלשון תצהיר הביטול והן מהנסיבות החיצוניות לעריכת תצהיר הביטול, והכל כמפורט להלן;

לשון הצוואה:

57. בפתח הדברים יצוין כי אין מחלוקת בין הצדדים בדבר כשרותה המשפטית של המנוחה לערוך את תצהיר ביטול הצוואה ועל כן נקודת המוצא לענייננו הינה כי המנוחה היתה צלולה ובעלת יכולת להבין את לשונו, טיבו ומשמעותו של תצהיר ביטול הצוואה עליו חתמה.

58. בסעיף 1 לתצהיר ביטול הצוואה כתבה המנוחה כך: "הנני מצהירה, כי ברצוני לבטל את הוראותיי אותם פירטתי בצוואתי מיום ה – 28/5/2014 וצוואתי מיום ה 26/6/14 ו/או כל צוואה אחרת, אם קיימת". הנה כי כן, המנוחה מצהירה באופן מפורש וברור כי ברצונה לבטל כל צוואה אחרת אם קיימת. ככל שרצונה של המנוחה, היה לבטל רק את שתי הצוואות הראשונות, הרי שלא היתה כותבת "וכל צוואה אחרת", פשוטו כמשמעו.

59. לא זו אף זו, בסעיף 2 לתצהיר ביטול הצוואה חוזרת המנוחה על האמור במילים הבאות: "הנני מבטלת בזה כל סוג של צוואה שנעשתה על ידי, בין בעל פה, בין בכתב, באיזה זמן מן הזמנים קודם למועד חתימתי על ביטול צוואה, ובייחוד מבטלת בזאת את צוואתי מיום ה – 28/5/2014 וצוואתי מיום 26/6/14 ולא לתת תוקף לשום תעודה ו/או שטר צוואה". משמע, המנוחה שבה ומדגישה, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי היא מבטלת כל סוג של צוואה, בין בעל פה, בין בכתב, בין

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 באיזה זמן מן הזמנים שנעשתה קודם למועד חתימתה על ביטול הצוואה ואף חוזרת ומדגישה כי
2 אינה רוצה לתת תוקף לשום שטר צוואה.
- 3 ואם לא די בכך, חוזרת המנוחה על האמור גם בסעיף 3 לתצהיר ביטול הצוואה וכותבת כך: "על כן
4 החלטתי לבטל את צוואתי מיום ה' 28/5/14 וצוואתי מיום ה' 26/6/14 ו/או כל צוואה אחרת אם
5 קיימת". מדובר בהוראה שלישית בה המנוחה כותבת באופן מפורש כי היא מבטלת כל צוואה אחרת
6 אם קיימת וזאת מלבד שתי הצוואות שביטלה באופן מפורש.
- 7 יוצא אפוא כי למקרא לשונו הפשוטה והברורה של תצהיר ביטול הצוואה, נלמדת כוונה ברורה
8 ומפורשת של המנוחה שאינה משתמעת לשתי פנים לבטל כל סוג של צוואה שנעשתה על-ידה קודם
9 למועד חתימתה על תצהיר ביטול הצוואה. כן מדגישה המנוחה כי היא אינה רוצה לתת תוקף לשום
10 תעודה או שטר צוואה, דהיינו מדובר בביטול מוחלט, מלא ובלתי מסויג של כל הצוואות שנערכו
11 קודם לכן. המנוחה חוזרת על רצונה כאמור בשלושה מתוך ארבעה סעיפים בתצהיר הביטול. להווי
12 ידוע, כי המצווה אינו משחית את מילותיו לריק. מדובר במסמך קצר ביותר אשר כולל ארבעה
13 סעיפים בלבד והעובדה שהמנוחה חזרה על רצונה שלוש פעמים במסגרתו אומרת דרשני. כן נכתב
14 בתצהיר הביטול המילה "בייחוד" משמע המנוחה ביקשה לבטל בייחוד את צוואותיה מיום 28.5.14
15 ומיום 26.6.14 ולא נקטה במילה "רק" אשר משמעותה למעט. על כן גם מינוח זה תומך במסקנה כי
16 רצונה של המנוחה היה לבטל את כלל צוואותיה אשר קודמות למועד עריכת תצהיר ביטול הצוואה.
- 17 במאמר מוסגר אציין כי טענת התובעת לפיה המנוחה לא כתבה בפירוש כי היא מבטלת את הצוואה
18 השלישית שנערכה לטובתה, אין בה בכדי לתמוך בפרשנות המילולית של תצהיר הביטול מכמה
19 סיבות: ראשית, כפי שהבהרנו לעיל, הביטול של המנוחה הינו ביטול גורף כלפי כל צוואה שאי פעם
20 ערכה. שנית, אין ללמוד מהלאו את הכן, דהיינו אין ללמוד מכך שהמנוחה לא ציינה בפירוש את
21 הצוואה השלישית כי לא התכוונה לבטלה שכן המשמעות המילולית ברורה ומפורשת. הרי על אותו
22 משקל ניתן היה לומר, כי אילו המנוחה היתה רוצה שרק הצוואה השלישית שנערכה לטובת התובעת
23 – תקיים, הרי שהיתה מציינת זאת בפירוש בתצהיר הביטול. משלא עשתה כן, ולא ציינה כי היא
24 רוצה לקיים רק את הצוואה השלישית, חזקה עליה כי התכוונה למה שנכתב, קרי שהיא מבטלת את
25 כל הצוואות שערכה אי פעם.
- 26 כן לא ניתן לקבל את טענת התובעת כי המשפט "ו/או כל צוואה אחרת אם קיימת" הוא בגדר "סעיף
27 סל" בלבד, משמע סעיף טכני ולא מהותי, שכן כפי שפורט לעיל רצונה של המנוחה לבטל כל צוואה
28 אחרת חוזר גם בסעיפים נוספים ובמשפטים נוספים במסגרת תצהיר ביטול הצוואה, ויש בכך כדי
29 ללמד על כוונתה המפורשת כאמור.
- 30 אשר על כן, לנוכח האמור ומאחר שלשונו של תצהיר ביטול הצוואה הינה ברורה, ניתן לכאורה לעצור
31 בשלב הראשון ולקבוע כי אומד דעת המנוחה עולה באופן מפורש ממילותיה בתצהיר ביטול הצוואה.
32 עם זאת, כפי שיפורט להלן, אומד דעתה של המנוחה כאמור נלמד גם מהנסיבות החיצוניות שאפפו
33 את עריכת תצהיר ביטול הצוואה, כעולה מהעדויות והראיות שלפני.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

הנסיבות החיצוניות לעריכת תצהיר ביטול הצוואה :

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
 - 27
 - 28
 - 29
 - 30
 - 31
 - 32
 - 33
65. במקרה דנן, ניתן ללמוד על נסיבות עריכת תצהיר ביטול הצוואה מעדותם של עו"ד ח' שהינו בעל המשרד, עו"ד ד' אשר ערכה את מסמך הביטול ומעדותו של בן זוגה שהיה עד נוסף לחתימת המנוחה על מסמך הביטול.
66. מהעדויות של עו"ד ח' ועו"ד ד' עולה כי המנוחה היא זו שיזמה את עריכת מסמך ביטול הצוואה מיום 9.9.14, היא זו שהתקשרה עם משרד עו"ד על מנת לבטל את הצוואות שערכה, כך שהפעם האחרונה בה הובע רצונה של המנוחה הינו בתצהיר הביטול שנערך כחודש וחצי לפני פטירת המנוחה.
67. מעדותו של עו"ד ח' עולה כי מי שטיפל בנושא הצוואות היתה עו"ד ד'. עו"ד ח' נשאל בנוגע למכתב שנשלח לנתבעת 2 (חלופת המכתבים סומנה בימ"ש 1-) שיצא ממשרדו והנושא את לוגו משרדו. המכתב מיום 20.11.14 וכותרתו "ביטול צוואת המנוחה פ' א' ז"ל". במכתב נרשם כך: **"1. בהמשך להודעתי הטלפונית, הריני להודיעך כי המנוחה פ' א' ז"ל, ביטלה ביום ה – 9.9.14 את צוואותיה מיום ה – 28/5/14 ומיום 26/6/14. 2. לעיוןך, רצ"ב עותק של תצהיר ביטול הצוואות"**. על המכתב חתום עו"ד ח'. עו"ד ח' העיד כי הוא לא הוא כתב את המכתב ולא ערך את תצהיר הביטול וכדבריו **"אני שוב אומר, לא אני ערכתי את תצהיר הביטול ולא אני צירפתי"** (עמ' 26 לפרוט' ש' 35). כן, כאשר נשאל אם נפגש עם המנוחה, השיב: **"לא, מעולם לא"** (עמ' 27 לפרוט' ש' 12) ובהמשך העיד כי **"אין ידיעה אישית לגבי זה, אלא רק דרך הכתוב ודרך עו"ד ד'.** אני הסברתי את זה ואמרתי שלדעתי אני לא צריך להופיע לעדות אבל..." (שם, בש' 15-17).
68. כן, בהמשך העיד עו"ד ח' לגבי מכתב תשובה שנשלח ממשרדו לעו"ד מטעם הנתבעת 2 – עו"ד רובינשטיין (סומן בימ"ש 1 כחלק מחלופת המכתבים) במסגרתו מאשר עו"ד ח' לעו"ד רובינשטיין כי המנוחה לא ערכה צוואה חדשה במשרדם וכך העיד עו"ד ח' בעניין זה :
- "אה, ציינתי, בסעיף 1 אישרתי שהוצא מכתב שמודיע לגברת שבוטלו הצוואות. המכתב הוצא בעקבות פניות שלה אלינו אחרי פטירת המנוחה. כמובן אף אחד לא הודיע לה לפני פטירתה, אין שום מקום לזה. בסעיף 2 אמרתי שלשאלתו כנראה, אני לא זוכר את הזה, "המנוחה לא ערכה במשרדנו צוואה חדשה". כלומר, אנחנו לא יודעים על עוד צוואה חוץ משתי אלה. זה הכל. כל השאר אני אומר לו, כל הטענות, 'ככל הנוגע לטענות המובאת בסעיפים כך וכך למכתבך. טענות אלו יתבררו במקום הראוי לכך. כל יתר הטענות אינן ידועות לנו ממקור ראשון, אם בכלל. בטוחני כי האמת והצדק יצאו לאור במסגרת ההליך הראוי'. בזה הסתיים המכתב"** (עמ' 19, ש' 10-1).
69. אם כן, מעדותו של עו"ד ח' אנו למדים שהמכתבים שלעיל הוצאו לאור פנייתה של הנתבעת 2 למשרד, כאשר בעקבות פנייתה, התברר לה כי המנוחה ביטלה את הצוואות לטובתה. כן, עולה מעדותו של עו"ד ח' כי הוא לא היה מעורה בנושא הצוואות, על אף שהוא חתום על המכתבים וכי מי שטיפלה הלכה למעשה בענייני המנוחה, היתה עו"ד ד'.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

70. מעדותה של עו"ד ד' עולה כי היא זו שערכה את מסמך הביטול עת עבדה כעו"ד שכירה במשרדו של עו"ד ח'. לדבריה, לא היתה לה היכרות אישית מוקדמת עם המנוחה בטרם עריכת הצוואות הראשונה והשנייה, אולם למשרדה היתה היכרות כאמור וכדבריה "לי לא. למשרד כן" (עמ' 33 ש' 20-21). עו"ד ד' העידה כי תצהיר הביטול נערך לאור שיחת טלפון של המנוחה למשרד ובקשתה לבטל את הצוואות שערכה. בהתאם לכך, ערכה עו"ד ד' את מסמך ביטול הצוואה ונסעה לביתה של המנוחה, יחד עם בן זוגה, כך ששניהם היו עדים לחתימתה על מסמך ביטול הצוואה.
71. עו"ד ד' העידה כי היא לא ידעה שהמנוחה ערכה צוואה שלישית לטובת התובעת וכי המנוחה לא דיברה איתה על כך. בענייננו, אין ספק כי עדותה של עו"ד ד' הינה עדות מהותית שיש בה כדי לשפוך אור על אומד דעתה של המנוחה הן באופן ספציפי בקשר לצוואות המפורטות במסמך הביטול והן באופן כללי בקשר לנסיבות עריכת מסמך הביטול ומשמעותו, והכל כמפורט להלן.
72. ראשית יש לציין את התרשמותה של עו"ד ד' ממצבה הקוגניטיבי של המנוחה. עו"ד ד' העידה כי המנוחה היתה צלולה ביותר כאשר בין השתיים נערכה שיחה מקדימה במסגרתה הן דיברו גם על מכירת דירתה. כך מתוך עדותה:
- כב' הש' פינקלשטיין: כן. בואי תספרי לנו קצת על ההתרשמות שלך מגברת פ' כשהיא באה. את אומרת היא היתה צלולה לחלוטין, על מה את בעצם מסתמכת כשאת אומרת? אם את יכולה קצת לתאר את אותו אירוע של 09 לספטמבר 2014, אם את זוכרת, כמובן למיטב זיכרוןך.
- העדה, עו"ד ד': כן. למיטב זיכרוני, היא היתה צלולה ביותר. אני גם אגיד לך, אנחנו בדרך כלל, אני, כשאני עושה צוואות, אני לא ישר רק עושה את הצוואה, אני מדברת עם הבן אדם, אני בודקת אותו, אני, את זוכרת על מה דיברתן?
- ש: כן, על הבית,
- ת: אגב, זה היה בביתה?
- ש: כן, בביתה. היא אפילו,
- ת: איפה היא גרה?
- ש: ברחוב, שכחתי, ---?
- ש: כן.
- ת: הגענו לשם, ויש לה שער בכניסה למטה עם מפתח. התקשרתי אליה, היא אמרה לי, "אני אוריד לך את המפתח עם סלסלה, קשה לי לרדת". מן הסתם היא היתה חולה אבל היא היתה קוגניטיבית בסדר גמור, וגם פיזית מסתבר, בתוך הבית היא הסתובבה יפה מאוד, אבל ממש התפלאתי כשהיא סיפרה לי שיש לה את המחלה הזאת כי היא היתה נראית בסדר גמור. היא נתנה לי את המפתח, כאילו הורידה לנו את זה עם הזה, ועלינו, פתחנו את הדלת, היא קמה, היא נתנה לנו משקה, דיברנו על הא ועל זה, על החיים בכלל ועל המחלה, ומה עוד היה שם? שאלה אפילו על מחיר, היא רוצה למכור את הדירה, היא התעניינה על מכירת הדירה, היא רוצה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 לגור בקומה יותר, בלי מעלית, וזהו, זאת היתה ההתרשמות שלי. היא
2 היתה צלולה לחלוטין. זהו (עמ' 36 ש' 21 – עמ' 37 ש' 9).
- 3 וכן כאשר נשאלה ספציפית על דבר קיומה של הצוואה השלישית, השיבה כך :
- 4 **ש"ש :** בפועל יש צוואה נוספת, בעצם זמן קצר לפני כן, ב28.08.2014, זאת אומרת
5 סדר גודל של שלושה שבועות.
6 **ת :** שלושה שבועות.
7 **עו"ד גולדשטיין :** שהופקדה אצל האפוטרופוס הכללי, ברשם לענייני ירושה.
8 **כב' הש' פינקלשטיין :** אוקי, על אחת כמה שגם הופקדה אצל האפוטרופוס הכללי. השאלה אם
9 כשאת שאלת את המנוחה, אם יש צוואות קודמות מעבר לשתי הצוואות
10 שנערכו אצלך, יכול להיות, מה, יש לך איזושהי התרשמות לאור זה שאת
11 אומרת שהמנוחה היתה צלולה ומבינה, למה היא בעצם לא זכרה את אותה
12 צוואה ? זה לא צוואה שנערכה לפני הרבה שנים.
13 **העדה, עו"ד ד' :** לא נראה לי שהיא לא זכרה.
14 **ש :** לא נראה לך ?
15 **ת :** היא כל כך אוהבת אותנו שכנראה לא היה לה נעים.
16 **ש :** לא היה לה נעים מה ? להגיד שהיא עשתה במקום אחר ?
17 **ת :** להגיד שהיא עשתה במקום אחר. זו ההשערה שלי.
18 **ש :** הבנתי, אוקי. איך זה בא לידי ביטוי ?
19 **ת :** היא לא זכרה, אין דבר כזה, אני חושבת שהזיכרון שלה היה טוב מאוד.
20 אני אומרת לך, האינטרקציה, הכל, היה בסדר גמור.
21 **ש :** מעבר לצוואות, היא עשתה אצלכם עוד איזושהם הליכים משפטיים ?
22 **ת :** לא, לא ידוע לי על איזושהם הליכים.
23 **ש :** כשהיא דיברה על הנושא של המכירת דירה, היא התכוונה לעשות את זה,
24 זאת אומרת היא,
25 **ת :** לא, היא רק התעניינה. לא, זה לא. היא התעניינה. האמת, אני אגיד לך גם
26 למה. בעלי, אז זהו, בואי אני אספר לך עוד, בעלי הוא מתווך, הוא עוסק
27 בנדל"ן, אז במסגרת השיחה שדיברנו, אז היא שאלה אותו במה אתה עוסק,
28 אז היא התעניינה.
29 **ש :** את מדברת על ר' ?
30 **ת :** כן, אז היא התעניינה באמת במכירת הדירה, אבל היא לא אמרה, את
31 מבינה ? היא התעניינה. בגלל לאור המצב שלה, אז היא רצתה לעבור לקומה
32 נמוכה יותר, הבית שם על הפנים" (עמ' 37, ש' 23 – עמ' 38, ש' 16).
- 33 73. וכאשר נשאלה על רצונה של המנוחה שלא להיות תלויה בהחלטות של אנשים אחרים, השיבה כך :
- 34 **ש"ש :** אני אגש איתך ישר ולעניין, אחר כך תסבירי אולי מה היה בנסיבות שהיה,
35 היה ידוע לך באותו זמן, ב9 לספטמבר 2014, שהיתה עוד צוואה נוספת
36 ספציפית ?
37 **ת :** לא.
38 **ש :** לא ראית. עכשיו, המנוחה גם אמרה כאן בסעיף 3, תסתכלי בסעיף 3
39 בהתחלה, "אני מצהירה ומדגישה כי ברצוני לחיות את שארית חיי בכבוד

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 15-07-23091

עותק לפרסום

1 ללא תלות בהחלטות של אנשים אחרים", בואי תסבירי. תסבירי מה
2 המנוחה אמרה לך, תסבירי לבית המשפט.
3 כן. היא אמרה בפירוש שהיא רוצה לבטל את הצוואות האלו כי היא לא
4 רוצה להיות תלויה באף אחד, ושרק היא ואך ורק היא תקבל את ההחלטות
5 עבור עצמה בשארית חייה. זהו.
6 כב' הש' פינקלשטיין: היא דיברה באופן כללי?
7 העדה, עו"ד ד': ברור לחלוטין.
8 ש: לא, אבל היא דיברה באופן כללי על אנשים או שהיא דיברה ספציפית לגבי
9 מה שהצוואה,
10 מה שכתוב בצוואות,
11 ת: כי בשתי הצוואות בעצם היא הורישה, אנחנו יודעים למי היא הורישה,
12 ש: לגברת א' ר'.
13 ת: לחברה. על זה היא דיברה, על הצוואות האלו. היא לא דיברה איתי על שום
14 דבר אחר, על הצוואות האלו בכלל. אני לא ידעתי שיש את הצוואה.
15 עו"ד גולדשטיין: עכשיו חזקה עליך אם היית יודעת שיש צוואה, היית מציינת אותה כמו
16 שציינת את השתיים האחרות?
17 העדה, עו"ד ד': ברור, הייתי מבקשת ממנה. להגיד לי, תתארי איפה עשתה, מה עשתה.
18 כב' הש' פינקלשטיין: אבל שניה, יש פה איזשהו קצת (מדברים ביחד) מבחינתי. מצד אחד, את
19 באה ואומרת, היא דיברה רק על שתי הצוואות האלה ואם הייתי יודעת
20 שיש צוואה נוספת הייתי מציינת אותה.
21 העדה, עו"ד ד': נכון.
22 ש: מצד שני, את אומרת שהיא אמרה בצורה די ברורה וחד משמעית שהיא לא
23 רוצה להיות תלויה באף אחד.
24 ת: אמת.
25 ש: אז איך מיישבים את שתי האמירות האלה לאור העובדה שיש פה עוד
26 צוואה שאת לא ידעת על קיומה?
27 ת: בזמנו לא ידעתי על קיומה. מן הסתם הנחתי שהיא מדברת על הצוואות
28 האלו. כאילו לא הנחתי, היא אמרה במפורש. לא ידעתי על קיום, אני
29 משערת שאולי לא היה נעים לה להגיד לי שיש עוד צוואה או משהו. אין לי
30 מושג.
31 ש: אבל לשיטתך ובהבנה שלך, היא התייחסה לכל צוואה אחרת?
32 ת: תראי, עוד פעם,
33 ש: בואי תסבירי, תחדדי עוד פעם. סעיף 3 הוא הקריטי פה והחשוב.
34 ת: אני מחדדת, כן, אני מבינה. עוד פעם, היא הזמינה אותי לבטל את הצוואות
35 שהיא עשתה אצלי. מעבר לזה, היא לא דיברה על שום דבר אחר. היא רק
36 דיברה ואמרה "אני לא רוצה להיות תלויה באף אחד". מה היא חשבה, מה
37 היא עשתה, אין לי מושג, זה השערות, כן? אני עשיתי את הצוואות האלה,
38 אותן באתי לבטל, והיא היתה חד משמעית" (עמ' 34, ש' 13 – עמ' 35, ש'
39 24).

40 74. אם כן, מעדותה של עו"ד ד' עולה כי המנוחה הצהירה בפניה כי אינה רוצה להיות תלויה באף אחד.
41 כן העידה עו"ד ד' מכיוון שלא ידעה על הצוואה השלישית אינה יכולה להתייחס האם כוונת המנוחה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 בכך היתה גם בקשר לעריכת הצוואה השלישית. עם זאת, התרשמותה החד משמעית של עו"ד ד' אשר
2 שבה וחזרה על התרשמותה היתה כי המנוחה ביקשה שלא להיות תלויה באף אחד. על כן, כשנשאלה
3 עו"ד ד' ע"י ב"כ התובעת כיצד היתה נוהגת אם הייתה יודעת שקיימת צוואה נוספת, ענתה: "אז הייתי
4 מבקשת ממנה לראות את המסמך ולבטל אותו גם" (עמ' 41, ש' 5-6).
- 5 75. בהמשך כשנשאלה עו"ד ד' על הביטוי המופיע בסעיף 3 לתצהיר הביטול לפיו "הנני מצהירה כי
6 ברצוני לבטל את הוראותי אותם פרטתי בצוואתי מיום .. ומיום ו/או כל צוואה אחרת, אם
7 קיימת", השיבה כי אומנם מדובר בסעיף סטנדרטי שהם מוסיפים תמיד לצוואה. כך מתוך עדותה:
- 8 "ש: עכשיו אני מציג לך את הצוואה שעשית ביוני 2014, יש לך? סעיף 1.
9 ת: כן.
10 ש: בפרקטיקה אני נוהג אותו דבר.
11 ת: כן.
12 ש: זאת אומרת, מוסיפים סעיף, תמיד כשמישהו בא לעשות צוואה, כדי שלא יהיה מצב של
13 שכחה או מצב בעייתי, מוסיפים את הסעיף, זה סעיף סטנדרטי שעורכי דין מכניסים, נכון?
14 ת: נכון, בייחוד שאני לא יודעת אם היתה צוואה. שאלתי, היא אמר לא, אז עשיתי את הסעיף
15 הזה בכל מקרה, שאם תהיה צוואה, אם היתה" (עמ' 36, ש' 15-6).
- 16 76. כן, עו"ד ד' שבה והדגישה כי הקריאה למנוחה את הסעיף והסבירה לה אותו וכי המנוחה היתה יכולה
17 להתנגד להוספת הסעיף הנ"ל, אולם לא עשתה כן. כך מתוך עדותה:
- 18 "ש: אבל היא גם כותבת "כל צוואה אחרת, אם קיימת". זאת אומרת, גם היה
19 אפשר לא לכתוב את הדבר הזה.
20 ת: נכון.
21 ש: זאת אומרת, היא ביקשה שזה מה שיהיה?
22 ת: זה סעיף שאנחנו מוסיפים תמיד, כי לא ידעתי. היא הסתירה ממני.
23 ש: אבל מה את התרשמת ממנה?
24 ת: שהיא רוצה לבטל את הצוואות.
25 ש: זאת אומרת, כל צוואה שקיימת, מבחינתה, את התרשמת,
26 עו"ד גולדשטיין: (מדברים ביחד), זה לא מה שהיא אמרה גברתי.
27 כב' הש' פינקלשטיין: לא, ההתרשמות שלה.
28 העדה, עו"ד ד': עוד פעם, אני הקראתי לה את הסעיף, אני הסברתי לה את הסעיף, היא
29 היתה צלולה, היא יכולה היתה להגיד לי "לא צריך כתוב ו/או כל צוואה
30 אחרת", אבל היא הסתירה. לא יודעת מה השיקולים שלה, היא לא רצתה
31 להגיד" (עמ' 35, ש' 25-26, עמ' 36, ש' 2).
- 32 77. כן, בהמשך העידה עו"ד ד' פעם נוספת כי הסבירה למנוחה היטב את משמעות הסעיף וכי היא הבינה
33 את תוכנו. כך מתוך עדותה של עו"ד ד':
- 34 "עו"ד יונגר: אבל בכל מקרה הסברת למנוחה את המשמעויות המשפטיות של המסמך
35 הזה?
36 העדה, עו"ד ד': ברור.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 מספר פעמים? ש:
- 2 מספר פעמים. ישבתי שם והסברתי הכל סעיף סעיף, וזה מה שאני נוהגת ת:
- 3 לעשות. עכשיו, עוד פעם, אם הייתי יודעת שיש צוואה אז מן הסתם לא
- 4 צריך ביטול, זה מבטל, לא דחוף, אף על פי שתמיד כדאי לחזק.
- 5 כב' הש' פינקלשטיין: לא, אבל יש פה משמעות, את הערך המוסף, שכתוב כאן "כל הצוואה". זאת
- 6 אומרת, יש פה משהו, את המסמך,
- 7 נכון, וזה הסברתי לה. העדה, עו"ד ד':
- 8 לא, אני לא מצליחה להבין כרגע את התשובה של גברתי. ש:
- 9 הסברתי לה את זה שזה מבטל. ת:
- 10 אבל יש פה משמעות. גברתי כרגע אומרת "אם היתה צוואה, אז היא היתה ש:
- 11 מבטלת", אבל המסמך הזה אומר עוד משהו, הוא לא אומר רק את
- 12 הצוואות. הוא אומר עוד ערך מוסף.
- 13 נכון, את צודקת. ת:
- 14 אז גברתי לא יכולה להתעלם כרגע, ש:
- 15 נכון, אז הסברתי לה גם את זה. ת:
- 16 אז זה נקודה פה שחשוב שאת באותו יום שהיא היתה אצלך, ש:
- 17 יפה, הסברתי לה, היא היתה צלולה. ת:
- 18 שניה, אני רוצה להבין. האם באותו יום שהיא היתה אצלך, את בעצם יצאת ש:
- 19 או היא הבינה, שאם יש משהו שקיים, הוא כרגע מבטל? זו ההבנה?
- 20 מבחינתי הבנתי שזה מה שהיא הבינה" (עמ' 42, ש' 35-עמ' 43, ש' 23). ת:
- 21
- 22 ובהמשך:
- 23 "כב' הש' פינקלשטיין: אני שואלת את עורכת דין ד', האם המנוחה הבינה את התוספת הזאת? כי
- 24 זה מה שאני שואלת.
- 25 העדה, עו"ד ד': לשיטתי כן.
- 26 זה מה שאני שואלת בצורה ברורה וזו השאלה ברורה, האם היא הבינה? ש:
- 27 נשאל ונענה. עו"ד יונגר:
- 28 אני הסברתי כל סעיף וסעיף. אני לא יכולה להיכנס לנבכי המוח שלה העדה, עו"ד ד':
- 29 ולדעת.
- 30 כב' הש' פינקלשטיין: אבל השאלה האם היא הבינה שיש פה עוד תוספת?
- 31 לשיטתי ולטעמי, כן" (עמ' 44 ש' 28-19). העדה, עו"ד ד':
- 32 לא זו אף זו, עו"ד ד' הוסיפה והעידה כי הסבירה למנוחה באופן מפורש כי בהעדר קיומה של צוואה, 78.
- 33 אזי עזבונה של המנוחה יחולק על פי דין. כך מתוך עדותה:
- 34 "ש: אוקי, עכשיו אני רוצה לשאול עוד משהו, יש פה את מסמך הביטול שבעצם
- 35 מבטל צוואות, כשהיא בעצם אמרה שהיא רוצה לחיות וכתוב כאן, בכבוד
- 36 וללא תלות בהחלטות של אנשים אחרים. בעצם מסמך הביטול, היא ביטלה
- 37 את הצוואות והשאירה את החלל כביכול ריק?
- 38 כנראה. ת:
- 39 אז היה איזשהו התייחסות לעניין הזה? ש:

עוֹתֵק לפרסום

1	ממש לא. אני אומרת, ממש לא.	ת:
2	היא יודעת שאם היא לא, אם אין צוואות, אז מי כן יקבל? היא ידעה את	ש:
3	האלטרנטיבה?	
4	היא ידעה את האלטרנטיבה.	ת:
5	סליחה? לא שמעתי.	ש:
6	מה היתה התשובה?	עו"ד יונגר:
7	כן, היא ידעה את האלטרנטיבה שאם אין, כן, אני הסברתי לה, ללא צוואה	העדה, עו"ד ד':
8	זה לפי חוק הירושה.	
9	הסברת לה את העניין הזה?	כב' הש' פינקלשטיין:
10	כן.	העדה, עו"ד ד':
11	ולמה זה לא נרשם פה שבעצם אם אין צוואה אז יורשים על פי דין?	ש:
12	למה שזה יירשם? זה בוטל, כי ידעתי שזה מה שיש והיא אמרה שאין	ת:
13	כלום, אז למה שיירשם?" (עמ' 38, ש' 17-35).	

79. יצוין, כי גם בהמשך כאשר נשאלה עו"ד ד' ע"י ב"כ האפוטרופוס הכללי האם הסבירה למנוחה את המשמעות של תצהיר ביטול הצוואות, כי במקרה דנן בהעדר צוואות הירושה תהיה ירושה על פי דין, השיבה בחיוב וכדבריה: **"שוב, היא דיברה ספציפית על הצוואות האלה, לזה היא קראה לי. עכשיו, מכיוון שאני צריכה לתת לה ייעוץ משפטי כולל אז הסברתי לה שאם יש עוד צוואה או משהו, והיא הסתירה ממני פשוט. הסברתי שאם אין צוואות, זה הולך לפי חוק הירושה, פשוטו כמשמעו"** (עמ' 41 לפרוט' ש' 9-12). משמע, במועד עריכת תצהיר ביטול הצוואה הובהר למנוחה כי מכוח תצהיר ביטול הצוואה תבוטלנה הצוואות הספציפיות שמפורטות בו וכן כל צוואה אחרת שקיימת, כך המשמעות היא שעזבונה של המנוחה יחולק ליורשים על פי דין.

80. גם בן זוגה של עו"ד ד' שהיה עד לחתימה על תצהיר ביטול הצוואה ונכח בביתה של המנוחה במעמד החתימה על תצהיר ביטול הצוואה, העיד כי התרשם כי המנוחה הבינה היטב את האמור בתצהיר הביטול וכי הוא לא ראה משהו חריג בהתנהגותה וכאשר נשאל ע"י בית המשפט לגבי התרשמותו מהמנוחה השיב: **"היא הבינה, הכל היה בסדר, הכל רגיל, לא ראיתי שום דבר חריג, הכל היה בסדר. היתה אווירה טובה, היתה הכל בסדר. באמת, הכל היה טוב"** (עמ' 48, ש' 27-29).

81. אם כן, מעדותם של עו"ד ד' וכן מעדותו של העד הנוסף לתצהיר הביטול, עולה כי המנוחה קיבלה הסבר בדבר משמעות תצהיר ביטול הצוואה והבינה כי ירושתה תתחלק על פי דין. אף שהמנוחה לא שיתפה את עו"ד ד' כי ערכה צוואה נוספת שלא צוינה במפורש בתצהיר ביטול הצוואה, התרשמתי כי רצונה של המנוחה היה לבטל כל צוואה שערכה כפי שנכתב באופן מפורש בתצהיר ביטול הצוואה וכי המנוחה הבינה כי משמעות החתימה על תצהיר ביטול הצוואה היא ביטול כל צוואותיה כך שירושתה לא תעבור לאדם ספציפי אלא תחולק על פי דין.

82. זאת ועוד, חיזוק לכוונתה של המנוחה ולגמירות דעתה לבטל את כל צוואותיה לרבות ביטול הצוואה השלישית שנערכה לטובת התובעת, ניתן ללמוד גם מעצם עריכת תצהיר הביטול לכשעצמו. שהרי, אילו רצתה המנוחה כי התובעת תירש את כל עיזבונה, לא היה לה כל צורך בעריכת מסמך שתוכנו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 תצהיר ביטול הצוואות ודי היה בעצם קיומה של הצוואה השלישית והאחרונה, המבטלת כל צוואה
2 שקדמה לה. ואולם, העובדה שהמנוחה ערכה את תצהיר הביטול מלמדת על רצונה לבטל כל צוואה
3 קודמת שערכה ולא להתייחס רק לביטול הצוואות הראשונה והשנייה לטובת הנתבעת 2 בלבד. בעניין
4 זה העידה עו"ד ד':
- 5 **"העדה, עו"ד ד':** **שוב, היא רצתה לחיות ולהחליט בעצמה על הכל. שאלתי. רצונה כבודה.**
6 **ש:** **עכשיו כשהיא קראה לך לעשות את מסמך הביטול, קדם לזה איזשהו**
7 **שיח?**
8 **ת:** **לא, היא התקשרה הרבה פעמים.**
9 **ש:** **למשרד?**
10 **ת:** **למשרד. ממש דחיפות. רוצה את זה בדחיפות.**
11 **ש:** **ואז את הכנת בעצם את המסמך?**
12 **ת:** **כן.**
13 **ש:** **ועם הנוסח הזה ניגשתם לביתה? הבנתי. עכשיו, יש לי עוד שאלה, היא**
14 **ידעה איזה,**
15 **ת:** **בכלל, אם הייתי יודעת שיש עוד צוואה, מן הסתם, אז הייתי אומרת לה**
16 **"את לא צריכה מסמך ביטול גם". יש צוואה, אז היא מבטלת את השאר,**
17 **זה הכל" (עמ' 41, ש' 23-36).**
- 18 83. אף אם נאמר, כי המנוחה היתה אישה פשוטה, שלא הבינה את המשמעות כי הצוואה האחרונה היא
19 זו התקפה, הרי שהמנוחה נהגה להסתייע בעורכי דין לצורך עריכת מסמכים וסביר להניח כי ידעה
20 שהצוואה האחרונה היא זו הקובעת. כן, מאחר שהצוואה השלישית נערכה כשלושה שבועות בטרם
21 עריכת מסמך הביטול, לא סביר להניח שהמנוחה לא זכרה צוואה זו ואף עו"ד ד' שללה אפשרות זו
22 מכל וכל. ללמדך, כי תצהיר הביטול נועד לבטל גם את הצוואה השלישית לטובת התובעת, שאם לא
23 כן, כלל לא היה צורך בו וממילא הצוואה השלישית לטובת התובעת, היתה אמורה להיות הצוואה
24 האחרונה. פרשנותה של התובעת בהקשר זה הינה בלתי סבירה בעליל שכן לטענתה בניגוד גמור
25 לאמור בתצהיר הביטול ומילותיו המפורשות וחרף הבנתה של המנוחה את האמור במסמך זה,
26 ביקשה המנוחה בכל זאת לקיים את הצוואה השלישית שנערכה לטובת התובעת אשר קודמת
27 לעריכת תצהיר הביטול.
- 28 84. כן, העובדה כי המנוחה לא ציינה בפני עו"ד ד', כי ערכה צוואה נוספת אצל עו"ד אחר, אין בה
29 כשלעצמה בכדי לפגום בתחולתו הרחבה של מסמך ביטול הצוואה. ייתכן, כי המנוחה התביישה לומר
30 לעו"ד ד' כי ערכה צוואה אצל עו"ד אחר, כפי ששיערה עו"ד ד' ועל כן כוונה הסתירה ממנה עובדה
31 זו. וייתכן שלא והיתה לה סיבה אחרת. בין כה ובין כה, משעולה כי עו"ד ד' הסבירה למנוחה היטב
32 כי ירושתה תתחלק על פי דין ולא ליורש ספציפי כזה או אחר, די בכך כדי להעיד כי המנוחה הבינה
33 את משמעות מסמך הביטול כמבטל כל צוואה אחרת וכי זהו היה רצונה.
- 34 85. במאמר מוסגר יצוין כי התובעת בעצמה העידה כי המנוחה היתה בקשר תקין וקרוב גם עם שאר בני
35 משפחה ואף היתה משוחחת עמם בטלפון, ונפגשת עמם כעניין שבשגרה וכו' ומשכך, לא ניתן לומר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

1 שאין זה סביר מבחינתה שעזבונה יחולק גם לשאר בני המשפחה ולא רק לתובעת כטענתה (ר' בעמ'
2 78 לפרוטוקול).

3 86. סיכומם של דברים, שוכנעתי כי בנסיבות דנן הפרשנות הרחבה אשר נלמדת מהנסיבות והעדויות
4 שבפני היא כי רצונה של המנוחה היה לבטל את כל הצוואות שערכה ולרבות את הצוואה שנערכה
5 לטובת התובעת. פרשנות זו מצטרפת למשמעות המילולית הפשוטה כפי שנרשמה בתצהיר ביטול
6 הצוואה בדבר ביטול כל צוואה אחרת שקדמה לתצהיר הביטול.

7 תמיהות ותהיות בנוגע לעריכת הצוואה השלישית:

8 87. בבחינת למעלה מן הצורך, אציין כי חקירתה של התובעת בבית המשפט בדבר נסיבות עריכת הצוואה
9 השלישית לטובתה, עוררה תמיהות ותהיות לא מבוטלות. התרשמתי כי התובעת לא הציגה בפני את
10 מלוא התמונה כהווייתה, גילתה טפח והסתירה טפחיים, ועל כן, עדותה אינה יכולה לבסס משקל
11 נגד לתצהיר ביטול הצוואה ולשונו המפורשת ו/או ליתן הסבר מניח את הדעת מדוע שלא ליתן
12 לתצהיר הביטול תוקף מחייב, והכל כפי שיפורט להלן:

13 88. ראשית, באשר לנסיבות ידיעתה של התובעת על הצוואה השלישית, העידה התובעת כי הדבר אירע
14 כחודש ימים לאחר עריכת הצוואה, בראש השנה 2014 בעת שהמנוחה התארחת בביתה וכי היא לא
15 ידעה על כוונת המנוחה לערוך צוואה לטובתה וכי היא הופתעה מאוד לקבל את הצוואה לידיה. עם
16 זאת, ולמרות שהתובעת טענה שהופתעה, לא טרחה לשאול את המנוחה לפרש הצוואה ומדוע ערכה
17 צוואה לטובתה, דבר אשר מעורר כשלעצמו תמיהה. כן, לא ברור מדוע התובעת הופתעה אם היא
18 טוענת שהיתה בקשר טוב וקרוב במיוחד עם המנוחה.

19 89. התובעת נשאלה על כך. תחילה השיבה כי היא לא שאלה את המנוחה דבר ולאחר מכך השיבה
20 שהמנוחה אמרה לה כי היא מרגישה שמנצלים אותה, אולם לא חקרה בעניין. אף התנהלות זו
21 מעוררת תמיהות שכן כאשר אישה מבוגרת טוענת בפני קרובת משפחתה שהיא מרגישה מנוצלת,
22 תמוה מאוד שהתובעת לא מתעניינת לפרש הניצול מתוך דאגה לשלומה, בייחוד כשמדובר באדם
23 מבוגר החולה במחלת הסרטן ומתגורר בגפו. התנהלות זו של התובעת מלמדת כי ניסתה בכל דרך
24 להרחיק עצמה מנסיבות עריכת הצוואה השלישית לטובתה ומסירתה לידיה. כך העידה התובעת
25 בעניין זה:

26 "כב' הש' פינקלשטיין: את אומרת שהמנוחה נתנה לך את הצוואה בראש השנה 2014?

27 העדה, גב' מ': כן.

28 ש: את לא ידעת על הכוונות שלה לעשות צוואה כזאת לפני כן?

29 ת: לא.

30 ש: את הופתעת?

31 ת: אני הופתעתי מאוד. מאוד הופתעתי כשהיא הגישה לי את הצוואה. אני

32 לא ידעתי בכלל.

33 ש: אז לא שאלת אותה שאלות למה היא החליטה בסופו של דבר להעביר

34 אליך?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 לא שאלתי אותה שום דבר. אמרה לי זהו ולא ענתה, לא רצתה לדבר איתי. ת:
- 2 לא אמרה לי כלום ולא שאלתי אותה, לא התערבתי.
- 3 היא לא אמרה שהיא החליטה לעשות את זה מכיוון שאת מסייעת לה ש:
- 4 באיזושהי צורה?
- 5 לא, לא בגלל זה. היא אומרת, "אני מרגישה שאני מנוצלת", והיא לא ת:
- 6 רצתה. היא אומרת לי "קחי, אני לא רוצה".
- 7 לא הבנתי מה את אומרת. ש:
- 8 הרגישו שמנצלים אותה. ת:
- 9 היא אמרה את זה? ש:
- 10 כן, היא אמרה לי את זה. ת:
- 11 שמה? ש:
- 12 היא מרגישה שמנצלים אותה והיא מבטלת, היא אומרת לי, אז אמרתי ת:
- 13 לה "למה את עושה?" אמרה לי "ככה זה", ולא ענתה לי יותר (עמ' 74
- 14 לפרוט' ש' 26-5)
- 15 שנית, מעיון באישור הפקדת הצוואה השלישית עולה כי הצוואה הופקדה ביום 31.8.14 במשרדי 90.
- 16 רשם הירושה בירושלים. כן, מעיון במסמכי הבקשה למתן צו קיום הצוואה שהועברה מרשם לענייני
- 17 ירושה בתל אביב עולה כי **הקבלה עבור התשלום בגין הפקדת הצוואה בסך של 107 ₪ מיום 31.8.14**
- 18 **(יום הפקדת הצוואה השלישית) הופקה עבור הגב' ע' מ' – התובעת** (עמ' 33 לתיק הסרוק).
- 19 המסקנה העולה מהאמור היא שהתובעת נכחה עם המנוחה בעת הפקדת הצוואה ושילמה עבור
- 20 הפקדת הצוואה או לכל הפחות ידעה על הפקדת הצוואה עוד ביום 31.8.14, וזאת למרות שניסתה
- 21 להציג מצג לפיו אין לה כל ידיעה אודות הצוואה השלישית וכי בפעם הראשונה אשר ידעה על קיום
- 22 הצוואה היה כחודש ימים לאחר עריכתה בראש השנה 2014 וכי הופתעה מכך.
- 23 כן, עובדה זו עומדת בניגוד לעדותה כי הצוואה הופקדה לכאורה בתל אביב וכי אין לה מושג כיצד 91.
- 24 המנוחה הגיעה לירושלים! כאשר נשאלה התובעת על מיקום הפקדת הצוואה השלישית, השיבה:
- 25 **"בתל אביב היא הפקידה את זה, בתל אביב היא הפקידה"** (עמ' 69 ש' 29), אולם לאחר מכן בעת
- 26 שהנתבעת 2 עימתה אותה עם העובדה שהצוואה הופקדה בירושלים, קרוב למקום מגוריה של
- 27 התובעת, ניסתה התובעת להרחיק עצמה מאירוע זה, והשיבה בהתגוננות: **"אני לא לקחתי אותה"**
- 28 (עמ' 70 ש' 16). כך מתוך חקירתה של התובעת ע"י הנתבעת 2:
- 29 **"התובעת, גב' ח':**
- 30 **היא היתה מופקדת גם בזה, הנה, היא היתה מופקדת,**
- 31 **טוב, היא לא הפקידה. היא לא הפקידה את זה בוודאות. א' לא**
- 32 **הפקידה את זה.**
- 33 **מה זה? את לא יכולה לדעת אם היא הפקידה.** ת:
- 34 **היא לא יכלה, היא היתה על כיסא גלגלים. היא היתה חייבת** ש:
- 35 **שמישהו ייקח אותה.**
- 36 **אז מישהו לקח אותה, לא אני לקחתי אותה, מישהו לקח אותה.** ת:
- 37 **באיזה יום הפקידו את זה?** ש:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

1	אני לא יודעת.	ת:
2	באיזה יום היה הצוואה?	ש:
3	ההפקדה?	כב' הש' פינקלשטיין:
4	הצוואה, הצוואה.	התובעת, גב' ח':
5	רשום פה.	העדה, גב' מ':
6	באיזה יום גם ההפקדה היתה? איפה היא הפקידה את זה? פה	ש:
7	בתל אביב או בירושלים?	
8	בתל אביב היא הפקידה את זה, בתל אביב היא הפקידה.	ת:
9	תסתכלי טוב.	ש:
10	בואי תראי לי רגע את האישור הפקדה.	כב' הש' פינקלשטיין:
11	אפשר לראות?	התובעת, גב' ח':
12	בירושלים.	עו"ד יונגר:
13	זה בירושלים, לא בתל אביב.	התובעת, גב' ח':
14	לא, הנה.	העדה, גב' מ':
15	א' נסעה ליירושלים להפקיד את הצוואה?	ש:
16	אבל זה כתוב,	ת:
17	זה בזמן שהיא עשתה אצלך, היא עשתה את,	ש:
18	אבל כתוב פה תל אביב.	ת:
19	לא.	כב' הש' פינקלשטיין:
20	א' הפקידה את זה בירושלים, בזמן שהיתה אצלך, הכל היה	התובעת, גב' ח':
21	דרכך.	
22	לא היה דרכי.	העדה, גב' מ':
23	איפה את גרה?	כב' הש' פינקלשטיין:
24	בירושלים.	התובעת, גב' ח':
25	אני גרה בירושלים, כן.	העדה, גב' מ':
26	יש תאריך הפקדה גברתי.	עו"ד יונגר:
27	כן. ב1 לאוגוסט, ראיתי.	כב' הש' פינקלשטיין:
28	כן, שזה יום, איזה יום?	התובעת, גב' ח':
29	לפני החג.	עו"ד יונגר:
30	לפני החג, בבקשה.	התובעת, גב' ח':
31	אני לא לקחתי אותה.	העדה, גב' מ':
32	בסדר. מעניין איך הגיעה לשם" (עמ' 69, ש' 13 – עמ' 70, ש' 17).	ש:
33		

92. שלישית, התובעת העידה כי המנוחה מסרה לה את הצוואה בערב ראש השנה 2014. התובעת אישרה בעדותה, כי ערב ראש השנה בשנת 2014, חל ב - 24 לספטמבר 2014. עניין זה תמוה ביותר ולא מתיישב עם העובדה כי מסמך תצהיר הביטול נחתם לפני המועד הנ"ל, קרי ביום 9.9.14, ובאופן שלא סביר להניח שהמנוחה מסרה לתובעת את הצוואה השלישית בערב ראש השנה 2014, לאחר שערכה את תצהיר הביטול, אלא מסתבר יותר הוא שהתובעת קיבלה לידיה את הצוואה השלישית קודם לכן (במועד עריכתה או לכל הפחות במועד הפקדת הצוואה אצל הרשם לענייני ירושה בירושלים –

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 31.8.14) ורק לאחר מכן ערכה המנוחה את מסמך ביטול הצוואה, ומסקנה זו תומכת בכך שבמסגרת
2 מסמך אחרון זה ביקשה לבטל את כל הצוואות שערכה קודם לכן.
- 3 רביעית, התרשמתי כי התובעת אף הסתירה במכוון את מקום מגוריה המדויק ולא בכדי העידה כי
4 היא מתגוררת בירושלים ולא ב--- וזאת על מנת ליצור ריחוק בינה לבין עו"ד ב' אשר ערכה את
5 הצוואה השלישית. בעדותה, כאשר נשאלה היכן היא מתגוררת השיבה: **"אני גרה בירושלים, כן"**
6 (עמ' 70 לפרוט' ש' 10). התובעת לא ציינה בעדותה כי היא ועורכת הצוואה מתגוררת באותו יישוב (-
7 -- ובאותו רחוב (...)) כעולה במפורש מהבקשה שהוגשה לרשם לענייני ירושה למתן צו לקיום
8 הצוואה השלישית ולמרות האמור טענה כי אינה יודעת כיצד המנוחה הגיעה אל עו"ד ב'. כן, כאשר
9 נשאלה התובעת, האם המנוחה הסבירה לה כיצד הגיעה לעו"ד ב', השיבה **"לא הסבירה לי. היא**
10 **אומרת היא באה. לא, היא אומרת שהיא התייעצה איתה וב' באה אלי (צ"ל אליה – ו.ש.פ) הביתה**
11 **והחתימה אותה ואז היא הביאה לי את זה"** (עמ' 71 לפרוט' ש' 6-4). כך העידה התובעת בעניין זה:
- 12 **כב' הש' פינקלשטיין: רגע, ועורכת הדין ב', איפה היא גרה?**
13 **התובעת, גב' ח': בשכונה. זאת אומרת, המשרד שלה בשכונה.**
14 **העדה, גב' מ': לא, היא גרה ב---.**
15 **כב' הש' פינקלשטיין: ב--- ב'?**
16 **העדה, גב' מ': כן.**
17 **התובעת, גב' ח': מי ב'?**
18 **העדה, גב' מ': אני לא יודעת, זו העורכת דין.**
19 **עו"ד יונגר: (מדברים ביחד) ל--- כדי לחתום על הצוואה?**
20 **כב' הש' פינקלשטיין: אז איך היא הגיעה אליה?**
21 **העדה, גב' מ': לא יודעת. היא התייעצה כנראה. אני לא יודעת.**
22 **עו"ד יונגר: היא היתה ניידת?**
23 **התובעת, גב' ח': מה פתאום, היא היתה על כיסא גלגלים. אני הייתי מורידה (מדברים**
24 **ביחד), אני הייתי עושה הכל. (עמ' 70 לפרוט' ש' 18-30).**
- 25 94. התרשמתי, כי לא בכדי, העדיפה התובעת לטעון כי היא מתגוררת בירושלים ולא ב--- וכן לטעון כי
26 כלל לא הכירה את עו"ד שערכה את הצוואה (עמ' 71, ש' 17-18) וכי אין לה מושג כיצד המנוחה
27 הגיעה אליה וזאת על מנת להרחיק עצמה ממעורבות כל שהיא בעריכת הצוואה השלישית. יש בכך
28 לפגום במהימנות התובעת ולהעיב על נסיבות עריכת הצוואה השלישית ולחזק את נסיבות עריכת
29 תצהיר הביטול ובפרט לנוכח מילותיו המפורשות והברורות לביטול כלל הצוואות שערכה המנוחה
30 קודם לכן.
- 31 95. חמישית, ההתקשרות עם עו"ד ב' תמוהה עוד יותר, לא רק לאור כך כי עו"ד ב' מרוחקת מרחק רב
32 מהמנוחה ושוכנת קרוב לתובעת, אלא לאור העובדה כי המנוחה נהגה לטפל בענייניה ובפרט בענייני
33 ירושה, במשרדו של עו"ד ח'. הגיוני הוא שאדם שכבר מטופל אצל עו"ד בעניין צוואתו וירושתו
34 וברצונו לבצע תיקון לצוואתו או לשנותה, יפנה לאותו עו"ד שערך עבורו את הצוואה. אולם לא כך
35 הדבר בענייננו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 15-07-23091

עותק לפרסום

96. שישית, חרף העובדה כי עו"ד ב' הגישה תצהיר קצר לבית המשפט, האוחז שני סעיפים בלבד, ולמרות שב"כ התובעת הגיש בקשה לזמנה לעדות ובקשתו אושרה, עו"ד ב' לא התייצבה לעדות בבית המשפט. כך גם העד הנוסף החתום על הצוואה לא זומן לעדות ע"י מי מהצדדים. בנסיבות דנן, בשים לב לטענת התובעת כי במסמך הביטול לא התכוונה המנוחה לבטל את הצוואה השלישית, שומה היה על התובעת להעמיד בפני בית המשפט תמונה מלאה בנוגע לנסיבות עריכת הצוואה השלישית על מנת לסתור את האמור בתצהיר הביטול אשר כאמור נערך לאחר עריכת הצוואה השלישית. מסקנה זו מתחדדת ביתר שאת בשים לב לכך שעתירתה של התובעת לבטל את תצהיר הביטול עומדת בסתירה לאמור בו, ועל כן היתה התובעת מחויבת לבסס נסיבות שהיו בהן כדי להצדיק הכרעה בניגוד למילותיו המפורשות של תצהיר הביטול כטענתה. אלא שהימנעותה של התובעת לעשות כן, נזקפת לחובתה.

97. סיכומם של דברים, לנוכח כל המפורט לעיל, אני קובעת כי תצהיר ביטול הצוואה תקף לכל דבר ועניין וכי המנוחה התכוונה לבטל את כלל צוואותיה לרבות את הצוואה השלישית. עניין זה עולה הן מהפירוש המילולי של הצוואה והן מהתמונה הכוללת ונסיבות עריכת תצהיר הביטול. עדותה של עו"ד ד' היתה ברורה ועשתה עלי רושם אמין בכל הנוגע לנסיבות עריכת תצהיר ביטול הצוואה ובפרט לכך שהמנוחה קיבלה הסבר כי בעצם ביטול הצוואות עיזבונה יחולק על פי דין, ולא התנגדה לניסוח המפורט בתצהיר הביטול. יש לצרף לכך את העובדה כי עדותה של התובעת לא היתה נקייה מספקות בכל הנוגע לידיעתה אודות הצוואה השלישית לכל הפחות במועד הפקדתה בידי הרשם לענייני ירושה בירושלים ביום 31.8.14, עובדת מסירתה לידיה וכן עריכתה במקום אשר מרוחק ממקום מגוריה של המנוחה ע"י עו"ד אשר גרה בסמיכות לתובעת ומכל מקום אין בעדותה כדי לבסס ראיה כנגד תחולתו הבלתי מסויגת של תצהיר הביטול.

סוף דבר :

98. אשר על כן, לנוכח כל האמור לעיל, אני מורה כדלקמן :

א. ההתנגדות של התובעת לתצהיר ביטול הצוואה מיום 9.9.14 נדחית וכן בקשת התובעת לצו קיום הצוואה השלישית מיום 20.8.14- נדחית.

ב. ניתן בזאת תוקף לתצהיר ביטול הצוואה מיום 9.9.14. כפועל יוצא, כל הצוואות שערכה המנוחה קודם למועד הנ"ל הינן מבוטלות ועיזבונה של המנוחה יחולק בהתאם לכללי הירושה על פי דין.

ג. באשר להוצאות המשפט, בסופו של יום דחיתי את התנגדותה של התובעת ואת בקשתה לצו קיום הצוואה ועל כן כידוע הצד המפסיד במשפט, אינו זכאי לקבלת הוצאותיו. כן, אף הנתבעת 2 אינה זכאית להוצאות המשפט שכן פרשה מההליך המשפטי ומחקה את התנגדותה לקראת סיום ההליך.

עם זאת, בנסיבות החריגות של תיק זה ובאיוון הראוי בין זכויות הצדדים, בשים לב לכך שהתובעת והנתבעת 2 נשאו בהוצאות כבדות ויקרות לצורך עריכת חוות הדעת הגנאלוגית, הרי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 23091-07-15

עותק לפרסום

- 1 שתרמו בכך לגילוי ואיתור היורשים על פי דין, אשר לא לקחו חלק בניהול ההליך ולמרות זאת
2 הפיקו טובת הנאה ממנו. על כן, הנני רואה לנכון לשפוט את התובעת ואת הנתבעת 2 בהוצאות
3 עבור חוות הדעת הגנאלוגית (כל אחת בהתאם לחלק ששילמה בפועל ובכפוף להצגת קבלות) אשר
4 ישולמו וינוכו מתוך העיזבון עצמו לטובת התובעת והנתבעת 2, וזאת לאחר מתן צו ירושה כדין
5 ולאחר מימושו וזאת בהתאם לסדר הקדימויות של תשלום חובות העיזבון.
- 6 כן, אומנם בסופו של יום שתי הבקשות לקיום הצוואות נדחו והנתבעת 2 פרשה מההליך המשפטי
7 לקראת סופו, עדיין יש לזקוף לזכות הנתבעת 2 את נכונותה למשוך את ההליך לאחר ששמעה
8 את עו"ד ד' ולאחר שהבינה את משמעות תצהיר הביטול, ובכך חסכה התדיינות מסוימת. כן
9 התרשמתי כי אף תרמה לבירור ההליך עת חקרה את התובעת באשר לנסיבות מסירת הצוואה
10 לידה והפקדת הצוואה ועל כן בנסיבות העניין לא מצאתי לנכון לחייבה בהוצאות המשפט.
- 11 99. ניתן לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.
- 12 100. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור את התיקים.
- 13
- 14 ניתן היום, ה' טבת תשפ"א, 20 דצמבר 2020, בהעדר הצדדים.

ורד שביט פינקלשטיין, שופטת